ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية . الدولة السؤولة . إيفا تروبشتيان

200.000 Լ.Ո. 100-ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 199 (27270) ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2026 8 ԷՋ

ՌՈՒՊԻՕ ԿՈՉ Կ'ՈՒԶԸ՝ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԷՆՔԻ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԷՆ ԱԶԱՏ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՈՒԺԵՂ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԿԻՐԱՐԿԵԼՈՒ

Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարար Մարքօ Ռուպիօ պահպանողական իրաւաբաններու խումբի մը առջեւ իր արտասանած խօսքին մէջ բուռն կերպով քննադատեց Միջազգային քրէական դատարանը: Ան կոչ ուղղեց Միացեալ Նահանգներու քայլերը սահմանափակող միջազգային օրէնքէն ազատ ամերիկեան ուժեղ արտաքին քաղաքականութիւն մը կիրարկելու:

Ուաշինկթընի մէջ Դաշնակցային միութեան առջեւ Ռուպիոյի արտասանած ճառը 3 նոյեմբերին Քոնկրեսի միջանկեալ ընտրութիւններուն մէջ հանրապետականներուն կրած ծանր պարտութենէն ետք առաջին ճառն է:

ԱԿՆԱՐԿ

ՀՈՒՍԻՆԵՐԷՆ ԼԻԲԱՆԱՆ. ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՀԱԿԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սէուտական Արաբիոյ ուղղութեամբ հուսիներու յարձակումներուն սաստկացումը, բանակցային գործընթացի վերագործարկման զուգահեռ, հարցականներ կը ստեղծէ եւ կ'առաջնորդէ որոշ հետեւութիւններ արձանագրելու:

Հուսիները կ'ընկալուէին իբրեւ Իրանի ազդեցութեան ներքեւ գործող զինեալ միաւորում. Իրանի պատերազմին նոր ճակատ բանալու եւ հակաիրանեան յենակէտերու ուղղութեամբ յարձակումներ իրականացնելու բազմաթիւ գործողութիւններ իրականացուցած են անոնք, յատկապէս ծովային տարածքներու մէջ նաւագնացութիւններ արգելակելու համար: Վերջին շրջանին արդէն Սէուտական Արաբիոյ ռազմավարական նշանակութիւն ունեցող տարածքներ թիրախ կը դառնան հուսիներուն կողմէ, որոնք փուլ առ փուլ նաեւ կ'արձանագրեն զինուորական տեղաշարժեր՝ վերահսկողութիւն հաստատելու տեսքով:

Հետզհետէ փոխուեցաւ սակայն հուսիական գործօնին դերակատարութիւնը: Սէուտական Արաբիան բազմաթիւ նախաձեռնութիւններով եւ դիւանագիտական քայլերով աշխատեցաւ Իրանի պատերազմը դադրեցնելու ուղղութեամբ: Փաստօրէն, գլխաւոր տուժողներէն էր անիկա այս պատերազմի ընթացքին:

Ուշագրաւը այն է, որ որքան փորձեց աշխուժանալ Ռիատը դիւանագիտական հարթութեան վրայ, այնքան սաստկացան հուսիներու յարձակումները սէուտական տարածքներու ուղղութեամբ: Սէուտական գործօնի չէզոքացման միտող այս ընթացքը արդէն հուսիներու վրայ ազդեցութիւն ունեցող Իրանի շուրջ հարցական կը յառաջացներ:

Աւելի ուշագրաւը այն էր, որ Ուաշինկթընը մերժեց Ռիատի առաջարկը՝ հուսիներուն դէմ իր տարած պատերազմին օժանդակելու: Սէուտական Արաբիան ոչ միայն դաշնակից կը նկատուի Միացեալ Նահանգներուն, այլեւ իր տարածքներուն վրայ ընդունած է ամերիկեան ռազմակայաններ, որոնց պատճառով ալ կը տուժէ իրանեան պատերազմէն եւ Իրանի յարձակումներէն իր տարածքներուն վրայ:

Խաղաղութիւն հաստատելու նպատակով աշխատանք տանող Ռիատը կը հարուածուէր հուսիներէն, սակայն կը մերժուէր Ուաշինկթընէն: Ուաշինկթընի անհանգստութիւնը Ռիատէն տարբեր հանգամանքներու հետ կապուած է սակայն. չմոռնանք, որ Չինաստանի մէջ քանի մը տարի առաջ Թեհրանն ու Ռիատը որոշեցին հաստատել դիւանագիտական յարաբերութիւններ. միջնորդական վայրէն դժգոհ էին Միացեալ Նահանգները:

Սէուտական Արաբիոյ պատերազմին ներգրաւուելէն պիտի փորձէր օգտուիլ Անգարան, որ հիմնական մրցակից կը նկատէր ինքզինք Ռիատին: Արաբական աշխարհին մէջ պարզ է, որ Ռիատն ու Անգարան կը մրցին ազդեցութեան ոլորտները ընդլայնելու առումով: Կարելի է ըսել, որ Սուրիոյ պարագային Թուրքիան շատ աւելի ազդեցիկ է այսօր, քան Սէուտական Արաբիան, յատկապէս անվտանգային ոլորտին մէջ:

Լիբանանի մէջ վաղուց է, որ Անգարան տարբեր բնոյթի գործողութիւններ կ'իրականացնէր՝ բարեսիրական, կրթական, շինարարական, մշակութային: Թուրքիոյ նախագահի որդիին Լիբանան այցելութիւնը տնտեսական ծրագիրներու օրակարգին տակ այդ ենթահողի պարարտացման կը միտէր: Թեեւ հիւսիսի մէջ է, որ կեդրոնացած է Անգարայի ազդեցութեան գօտին, այդուհանդերձ Պէյրութէն հարաւ՝ թրքական կեդրոններ, երեւոյթներ կամ ծրագիրներ հետզհետէ աւելի տեսանելի կը դառնան:

Այս բոլորը յաւելեալ թափ կը հաւաքեն այս օրերուն, երբ Սէուտական Արաբիան մխրճուած է հակամարտութեան մէջ եւ կը դիմակայէ հուսիներու յարձակումները: Այս գործընթացներու զուգակցական տրամաբանութիւնը առկայ է. իսկ այս գիծը այս օրերուն կ'առարկայանայ Լիբանանի մէջ Թուրքիոյ նախագահի որդիին գալուստով եւ շուտով կայանալիք Թուրքիոյ հետախուզական բաժինի պետին ժամանումով:

Այս մրցակցութիւնը եւ յատկապէս Թուրքիոյ յառաջխաղացման շարժումը նկատելով է հաւանաբար, որ Թրիփոլիի քաղաքական տիրական դէմքերէն երեսփոխան Քարամէ, բարձր գնահատելէ ետք «սիոնական գաղափարի եւ շրջանին մէջ անոր տարածուելուն դիմակայման մէջ թրքական դերակատարութիւնը», կոչ ուղղեց այս երկխօսութիւնը ամրապնդելու արաբական պետութիւններու եւ Ծոցի արաբական պետութիւններուն, նախ եւ առաջ Սէուտական Արաբիոյ հետ սերտ գործակցութեան ճամբով: Այստեղ «նախ եւ առաջ»-ը կը բացատրէ ամբողջ կացութիւնը: Դարձեալ Սէուտական Արաբիոյ գլխաւոր դերակատարութեան ակնարկելով՝ ան հաստատեց, որ «թուրք-արաբական այս համախմբումը շրջանային կայունութեան հաստատման եւ Սէուտական Արաբիոյ գահաժառանգ Մոհամմետ Պըն Սալման իշխանին Միջին Արեւելքը «Նոր Եւրոպա» դարձնելու տեսլականի իրականացման միակ ուղին է»:

Այս նախադրեալները տեսանելի են արդէն: Յայտնաբար պիտի շարունակուին պաշտօնական Անգարան ներկայացնող ներկայացուցիչներու այցելութիւնները: Հակազդեցութեան քայլեր եւ հակակշռող գործողութիւններ սպասելի են Ռիատէն, որ այժմ կը դիմակայէ հուսիներուն յարձակումները: Այս բոլորը՝ հակառակ Մեքքայի դաշինքին, որուն անդամ են թէ՛ Ռիատը եւ թէ՛ Անգարան:

«Ա.»

ԱՐԱՂՉԻ ԱՅՑՈՐ ՓԱՔԻՍՏԱՆ ԵՒ ՎԱՂԸ ՕՄԱՆ Կ'ԱՅՑԵԼԷ

Իրանի արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր Իսմայիլ Պաղայի յայտարարեց, թէ Իրանի արտաքին գործոց նախարար Ապպաս Արաղչի յառաջիկայ օրերուն Փաքիստան եւ Օման պիտի այցելէ:

Պաղայի ըսաւ, թէ Արաղչի երկուշաբթի օր պիտի մասնակցի Փաքիստանի մէջ Տնտեսական համագործակցութեան կազմակերպութեան արտաքին գործոց նախարարներու 30-րդ ժողովին, որուն ընթացքին պիտի քննարկուին կազմակերպութեան անդամ տասը երկիրներուն միջեւ տնտեսական եւ առեւտրական գործակցութեան կարելիութիւնները:

Շար.ը՝ էջ 8

ՉԵԼԵՆՍՔԻ. «ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ՈՒՔՐԱՆԻՈՅ ԱՌԱՋԱՐԿԵՑԻՆ ՕԹԱՆ-ԻՆ ՄԻԱՆԱԼՈՒՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ՀՈՂԵՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՉԻՋԻԼ»

Ուքրանիոյ նախագահ Վոլոտիմիր Զելենսքի յայտարարեց, թէ Միացեալ Նահանգներ Ուքրանիոյ առաջարկած են ՕԹԱՆ-ին անդամակցելուն դիմաց իր հողերը Ռուսիոյ զիջիլ:

Ան նշեց, որ իր կառավարութիւնը Արեւմուտքի հետ «որոշակի» ապահովական երաշխիքներու շուրջ բանակցութիւններ կը վարէ:

«Ամերիկացիները հարցուցին՝ Ուքրանիոյ ՕԹԱՆ-ին անդամակցելուն պարագային ի՞նչ պիտի ըլլայ. Ուքրաինան Տոնպասէն պիտի հեռանա՞յ: Ասիկա առաջին անգամն է, որ այս հարցը կ'արծարծուի», լրագրողներուն ըսաւ Զելենսքի:

Շար.ը՝ էջ 8

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

«ՈՒԱԼՑ ՊԻՏԻ ՔՆՆԱՐԿԷ ՀԶԳՊԱԼԼԱՅԻ ԵՒ ԻՐԱՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ԱԶԱՏ ԳԵՐԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԸ ՍՏԵՂԾՈՒՄՆ ՈՒ ՖԻՆԻԼ-Ի ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԵԱՆ ԱԽԱՐՏԸ»

Լիբանանի մէջ Միացեալ Նահանգներու դեսպանատունը յայտնեց, որ ՄԱԿ-ի մօտ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Մայք Ուալց 15-17 նոյեմբերին Լիբանան եւ Մարոք կ'այցելէ:

Դեսպանատունը նշեց, որ դեսպան Ուալցը Լիբանանի մէջ հանդիպում

Շար.ը՝ էջ 8

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՎ ՄԱԿ-Ի ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼԸ՝

ԱՄԻՆ. «ԹԻՒ 1701 ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՊԷՏՔ Է ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ ԱՊԱԳԱՅ ՈՐԵՒԷ ԴԱՍԱԽՈՐՄԱՆ ԻՐԱՒԱԿԱՆ ՇՐՋԱԳԻԾԸ ՄՆԱՅ»

Հանրապետութեան նախագահ Ժոզեֆ Աուն շաբաթ օր ընդունեց ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղարի տեղակալ Ամինէ Մոհամետը:

«Լիբանանեան առաջնահերթութիւնը կը մնայ ՖԻՆԻԼ-ի առաքելութեան շարունակութիւնն ու անոր լիազօրութեան երկարաձգումը, միաժամանակ դրականօրէն ընկալելով որեւէ ապահովական բաց կանխարգիլելու համար ՄԱԿ-ի հովանիին տակ այլընտրանքային **մեքանիզմի** որոնումը», ըսաւ ան:

«Թիւ 1701 որոշումը պէտք է հարաւային Լիբանանի մէջ ապագայ որեւէ դասաւորման իրաւական շրջագիծը մնայ», շեշտեց նախագահը:

Շար.ը՝ էջ 8

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԲԱՐՁՐԱՍՏԻՃԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐԻ ՄԸ

ԹՐԱՄՓ ՓՈՒԹԻՆԻ ԵՒ ՇԻ ՃԻՆՓԻՆԿԻ ՀԵՏ ԻՐԱՆԻ ԹՂԹԱԾՐԱՐԸ ՊԻՏԻ ՔՆՆԱՐԿԷ, ԵՒ ՈՉ ԹԷ՝ ՈՒՔՐԱՆԻՈՅ ԹՂԹԱԾՐԱՐԸ

Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփ մտադիր է այս շաբաթ Չինաստանի մէջ իր չին եւ ռուս պաշտօնակիցներուն հետ եռակողմ բանակցութիւններու ընթացքին Իրանի պատերազմը քննարկել, սակայն չի սպասուիր, որ Ուքրանիոյ պատերազմին անդրադառնայ: Ամերիկացի բարձրաստիճան պաշտօնատար մը այս մասին յայտնած է ԱՖՓ լրատու գործակալութեան:

Պաշտօնատարը լրագրողներու հետ հեռաձայնային հաղորդակցութեան մը ընթացքին նշած է. «Կը կարծեմ, որ Թրամփ մտադիր է Չի Ճինփինկի եւ Վլատիմիր Փութինի հետ իր եռակողմ ժողովի ընթացքին Իրանի մասին խօսելու»:

Ան աւելցուցած է, որ Ուաշինկթընը Քիեւի եւ Մոսկուայի հետ բանակցութիւններուն «ամբողջովին տարբեր հոլովոյթ» մը ունի՝ աւելցնելով. «Չինաստանը իրականութեան մէջ այդ հոլովոյթին մաս չի կազմեր, ուստի յարմար չի թուիր այդտեղ Ուքրանիոյ շուրջ քննարկում կատարել»:

Սպիտակ տունը հաղորդեց, որ Միացեալ Նահանգներու, Ռուսիոյ եւ Չինաստանի միջեւ եռակողմ ժողովը իր տեսակին մէջ առաջինը պիտի ըլլայ:

Շար.ը՝ էջ 8

ՔԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ «ՎԱՀԷ ՍԷԹԵԱՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱՏԱՆ 95-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՆՇՈՒՄ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԹՐԻՔ

113.000 ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏՈԼԱՐ Ի ՆՊԱՍՏ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱՏԱՆ ԴԷՊԻ 100-ԱՄԵԱԿ ԵՐԹԻՆ

Համազգայինի հրատարակչատան 95-ամեակին առիթով, ուրբաթ, 13 նոյեմբեր 2026-ին, «Պապել» ճաշարանին մէջ տեղի ունեցաւ պաշտօնական ընթրիք մը՝ բարձր հովանաւորութեամբ եւ ներկայութեամբ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. վեհափառ հայրապետին:

Շար.ը՝ էջ 8

ՀԱԺԺԱՐ ԵՒ ԻՐ ՍՈՒՐԻԱՑԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԻՑԸ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ ՔՆՆԱՐԿԵՑԻՆ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՄԱՆ ԱՄՐԱՊՆԴՄԱՆ ԿԱՐԵԼԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լիբանանի ներքին գործոց եւ քաղաքապետութիւններու հարցերու նախարար Ահմետ Հաժժար երէկ այցելեց Դամասկոս՝ ընդառաջելով իր սուրիացի պաշտօնակիցին հրաւէրին:

Սուրիոյ ներքին գործոց նախարարութիւնը յայտարարեց, թէ Սուրիոյ ներքին գործոց նախարար Անաս Խաթթապ Դամասկոսի մէջ ընդունած է Հաժժարն ու անոր ընկերակցող պատուիրակութիւնը:

«Հանդիպումի ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ երկկողմանի յարաբերութիւններուն, քննարկուեցան երկու նախարարութիւններուն միջեւ գործակցութեան ու ապահովական համակարգման ամրապնդման կարելիութիւնները, ինչ որ կը ծառայէ երկու եղբայրական երկիրներու եւ ժողովուրդներու շահերուն, ինչպէս նաեւ կ'ամրապնդէ շրջանին մէջ անվտանգութեան ու կայունութեան սիւները»:

Սուրիոյ ներքին գործոց նախարար Անաս Խաթթապ նշեց. «Դամասկոսի մէջ ընդունեցի եղբայրս՝ Լիբանանի ներքին գործոց նախարար Ահմետ Հաժժարն ու անոր ընկերակցող պատուիրակութիւնը: Հանդիպումը եղբայրական ու իւրայատուկ էր, եւ անոր ընթացքին քննարկեցինք փոխադարձ հետաքրքրութիւն ներկայացնող հարցերու մէջ գործակցութիւնն ու համակարգումը ամրապնդելու կարելիութիւնները»:

«Խոր կերպով քննարկեցինք Սուրիա-Լիբանան յարաբերութիւնները, ինչպէս նաեւ զայն բոլոր ոլորտներուն մէջ զարգացնելու մեր հասարակաց նախանձախնդրութիւնը, ինչ որ կը ծառայէ եղբայրական երկու երկիրներու եւ ժողովուրդներու անվտանգութեան ու կայունութեան», նշեց Խաթթապ:

Նշենք, որ Հաժժար Դամասկոս այցելելէ մէկ օր առաջ պատկերասփիւռուած զրոյցի մը ընթացքին յայտնեց, որ երկու երկիրներուն միջեւ գործակցութեան ոլորտները բազմազան եւ շատ ընդարձակ են»՝ աւելցնելով. «Թէ՛ լիբանանեան, թէ՛ սուրիական պետութիւններուն մօտ այդ գործակցութիւնը կեանքի կոչելու կամք գոյութիւն ունի»:

«Մեր շահերէն կը բխի Սուրիոյ հետ մեր յարաբերութիւններուն լաւագոյն վիճակի մէջ ըլլալը, նկատի ունենալով բազմաթիւ հասարակաց մարտահրաւէրները, սկսելով օրինական անցակէտերէն ու ապօրինի մուտքերէն, հասնելով տնտեսական մեծ շահերուն, որոնք բոլորն ալ յաւելեալ համակարգում կը պահանջեն», ըսաւ ան:

«Իրաքի նախկին երեսփոխան Ահմետ Ալուանիի սպանութեան հարցին մէջ արդիւնքներու հասնելու համար սուրիացի պաշտօնատարներուն հետ համակարգումը կարելի է», նշեց Լիբանանի ներքին գործոց նախարարը՝ աւելցնելով. «Մեր յոյսը կը կապենք Տեղեկահաւաքի բաժանմունքին՝ լուծելու համար ոճիրին հանելուկը, նաեւ արդարադատութեան մէջ հետաքննութեան արդիւնքներուն կը սպասենք»:

Շար.ը՝ էջ 8

ՀԱՇԵՄ. «ՖԻՆԻԽԻԼ-Ի ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՋ ՏԱԼՈՒ ՓՈՐՁԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ՄԷԿ ԲԱՆ Է՝ ԹԻՒ 1701 ՈՐՈՇՈՒՄԻ ԱԿԱՆԱՀԱՐՈՒՄԸ»

Ազատագրում եւ բարգաւաճում երեսփոխանական պլոքի անդամ Քասեմ Հաշեմ յայտնեց. «Ներկայ փուլին Լիբանանի պաշտպանութիւնը բոլոր լիբանանցիներուն պատասխանատուութիւնն է՝ անկախ անոնց ծագումէն կամ պատկանելիութենէն, որովհետեւ ՖԻՆԻԽԻԼ-ի առաքելութիւնը, ՄԱԿ-ի թիւ 2790 որոշումին համաձայն, կը մօտենայ իր աւարտին: Այս մէկը կը կատարուի խուսափելու համար մուտք գործելէ մահացու բացի փուլ, որ կապուած է թիւ 1701 որոշումին, որուն Լիբանանը հաւատարիմ է, եւ անոր բովանդակութեան գործադրութեան հըսկելու համար ՖԻՆԻԽԻԼ-ի ուժերու ներկայութեան անհրաժեշտութեան»:

«Շրջանին առջեւ ծառացած մարտահրաւէրներուն եւ փոփոխութիւններուն առջեւ, ինչպէս նաեւ երկրէն վտանգները հեռացնելու համար, անհրաժեշտ է արագ քայլերու ձեռնարկել բոլոր ազգային մակարդակներուն վրայ, բոլոր միջազգային կողմերուն, եղբայրներուն եւ ընկերներուն ուղղութեամբ՝ Լիբանանին օգնելու վերականգնելու ՖԻՆԻԽԻԼ-ի լիազօրութիւնը կամ որդեգրելու որեւէ այլ ձեւաչափ, պայմանով որ մնայ միջազգային կազմակերպութեան դրօշի տակ, որպէսզի արտաքին կարգ մը կողմեր չփորձեն պարտադրել կամք կամ ուղղութիւն, որ չի ծառայեր մեր երկրի շահերուն, այլ մեզ կը տանի լաբիւրինթոսներու եւ խնդիրներու, որոնց կարիքը չունինք, եւ մեզ կը տանի հոն, ուր չենք ուզեր երթալ, եւ կրնայ ըլլալ դուռ մը դէպի սադրանք, զոր միշտ փորձած ենք հեռու պահել մեր հայրենիքէն», ըսաւ երեսփոխանը:

«Խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիի ասոր դէմ դրաւ եւ ազգային աջակցութիւն ստացաւ, եւ ատիկա պէտք է կարմիր գիծ մը ըլլայ՝ կառչելով զինուորական հաստատութեան՝ իբրեւ ազգային միասնականութեան ու կայունութեան երաշխաւոր:

«Պէտք չէ թիրախաւորել հայրենասէր բանակը, անոր սպաները, անձնակազմն ու անդամները, որովհետեւ ներկայ պայմաններուն մէջ որեւէ պատրուակով կամ հռետորաբանութեամբ զանոնք թիրախաւորելը ձրի ծառայութիւն է Լիբանանի թշնամիին, որ կը փորձէ որեւէ առիթ օգտագործել՝ գործադրելու համար իր ռազմավարական նպատակները, որոնց հիմը Լիբանանը իր նպատակներուն ու կամքին ենթարկելն է», աւելցուց ան:

«Այսօր, մեկնելով ասկէ, ՖԻՆԻԽԻԼ-ի գոյութեան, դերակատարութեան ու պարտականութեան վերջ տալու փորձին նպատակը մէկ բան է՝ թիւ 1701 որոշումի ականահարումը, որպէսզի կարենան մեզ դնել առջեւը մէկը միւսէն վատ եղող երկու ընտրանքի՝ կա՛մ տեւական պատերազմը, կա՛մ անձնատուութեան դրօշ բարձրացնելը», նշեց Քասեմ:

ՀԲԸՄ ԼԻԲԱՆԱՆ
ՀԲԸՄ-ԼԻԲԱՆԱՆ
ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԽԱՆԴԱԿԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ՊԱԶԱՐ
ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐԵՐ
ՈՒՐԲԱԹ, 11, ՇԱԲԱԹ, 12 ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ, 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2026
ՀԲԸ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ» ԿԵԴՐՈՆ

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

● ՊԻԼԱԼ Էրտողանի այցելութեան հետեւող աղբիւրներ «Տիար» օրաթերթին. «Այցելութիւնը կապուած է երկու հարցերու. առաջինը՝ ՖԻՆԻԽԻԼ-ի հեռացումէն ետք կազմուելիք միջազգային ուժին Թուրքիոյ մասնակցութեան, իսկ երկրորդը՝ սիւննի եւ ընդհանրապէս իսլամական տունը ներկայ փուլին միաւորման, առանց ոեւէ մէկը, մասնաւորաբար Մուսթաքպալ հոսանքը բացառելու»:

● «ԺԱՏԻՏ». «Սէուտցի պատուիրակ Եազիտ Պըն Ֆարհան Պէյրութ ժամանեց եւ լիբանանցի պաշտօնատարներու հետ շարք մը հանդիպումներ ունեցաւ»:

● «ԷԼ.ՊԻ.ՍԻ.»-Ի տեղեկութիւններուն համաձայն, վարչապետ Նաուաֆ Սալամ շաբաթ օր հանդիպում ունեցած է Լիբանանի հարցով սէուտցի պատուիրակ Եազիտ Պըն Ֆարհանի հետ:

● ԸՍՏ «Էլ. Պի. Սի.»-ի տեղեկութեան, ՄԱԿ-ի մօտ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Մայք Ուալց երէկ առաւօտեան Լիբանան հասած է:

● ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ զինուորական հետախուզութիւն. «Հըզպալլային Իրանի հետ որեւէ նոր պատերազմի միանալուն բարձր հաւանականութիւն գոյութիւն ունի»:

● ԼԱՒԱՏԵՂԵԱԿ աղբիւրներ «Լիուա» օրաթերթին. «ՄԱԿ-ի մօտ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Ուալցի Պէյրութ այցելութիւնը ՖԻՆԻԽԻԼ-ի այլընտրանքային ուժին հետ կապուած առաջարկներու ուսումնասիրութեան ծիրին մէջ է՝ քաղաքացիական կազմակերպութիւններէն ոչ կառավարական կողմերու իբրեւ այլընտրանք բազմիցս պաշտօնապէս մերժման լոյսին տակ»:

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Լիուա» օրաթերթին. «Լիբանան ՄԱԿ-ի մօտ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Ուալցին պիտի տեղեկացնէ Հարաւի մէջ ապահովական բացի կանխարգիլման կարեւորութեան մասին, եւ ՖԻՆԻԽԻԼ-ը փոխարինելիք ուժի ՄԱԿ-ի հովանիին տակ գործելու յստակ առաջարկ գտնելու վերաբերեալ քաղաքական համախոհութիւն կայ, հակառակ այն իրողութեան, որ հարցը տակաւին չէ լուծուած: Հետեւաբար, կան սպասումներ, թէ այս այցելութիւնը ի՛նչ պիտի բերէ»:

● «ՏԻԱՐ» օրաթերթի տեղեկութեան համաձայն, «Հըզպալլայի զինաթափման շուրջ ամերիկեան եւ ֆրանսական տեսակէտները միեւնոյնն են, եւ ատիկա Ուաշինկթընի համար հիմնականն է, իսկ մնացեալը մանրամասնութիւն: Միւս կողմէ, Փարիզը լիբանանեան եւ իսրայէլեան բանակներուն միջեւ ուղղակի հաղորդակցութեան վերաբերեալ խնդիր չունի»:

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Տիար» օրաթերթին. «Լիբանանի հարցին մէջ ֆրանս-ամերիկեան համախոհութիւնը նման է Ճորճ Պուշի եւ Շիրաքի միջեւ Ասատը տապալելու վերաբերեալ ձեռք բերուած համաձայնութեան, հակառակ այն իրողութեան, որ աշխարհի վրայ ֆրանս-ամերիկեան նման համախոհութիւնը կը մնայ հազուադէպ երեւոյթ»:

● «ՄՈՒՏՈՒՆ»-Ի տեղեկութիւններուն համաձայն, «Լիբանանին վերաբերող (ՄԱԿ-ի Ապահովութեան Խորհուրդի) որոշումի բնագիրը տակաւին գաղտնի է, եւ անոր վրայ աշխատանքը կը տարուի միայն Միացեալ Նահանգներու եւ Ֆրանսայի կողմէ: Ոչ ոք ծանօթացած է բովանդակութեանը նախագիծին, որ պէտք է Ապահովութեան Խորհուրդին ներկայացուի եւ ՖԻՆԻԽԻԼ-ին յաջորդող փուլին համար որդեգրուի»:

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Ժումհուրիա» օրաթերթին. «Ռուպիօ քանի մը օր առաջ գաղափարին ճամբան հարթած էր՝ հարաւային Լիբանանի մէջ դիտորդական քաղաքային ուժի մը վստահելու կարելիութեան ակնարկելով, սակայն այս առաջարկը կը բախի լիբանանեան թղթածրարին առնչուած կողմերուն քաղաքական ու ապահովական շահերու բարդ ու զիրար հակասող ցանցի մը»:

● «ՆԻՏԱ ՈՒԱԹԱՆ» օրաթերթ. «ՖԻՆԻԽԻԼ-ի լիազօրութիւնը երկարաձգել մերժելու հարցին մէջ ամերիկեան դիրքորոշումը կը մնայ անփոփոխ, հաշուի առնելով, որ Ուաշինկթընն ու Թել Աւիւը կը կիսեն այս ուժին վերաբերեալ նոյն տեսակէտը եւ կը կարծեն, որ անիկա տարիներու ընթացքին չէ կրցած կանխարգիլել Հըզպալայի կարողութիւններու զարգացումը եւ սահմանէն միւս կողմ մաքսանենգութեան գործողութիւններու շարունակումը»:

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Ժումհուրիա» օրաթերթին. «Սինայի բնորդի կիրարկման նպատակը խուսափիլն է Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ այդ գաղափարը ներկայացնելու ատեն սպասուող բարդութիւններէն եւ վերացնել ՖԻՆԻԽԻԼ-ի աւանդական լիազօրութիւնը, որ Ուաշինկթընն ու Թել Աւիւը կը նկատեն Հարաւային Լիբանանին մէջ իրավիճակին վերահսկման համար անբաւարար»:

● «ՄՈՒՏՈՒՆ». «Առաջարկներէն մէկը Սինայի բնորդն է, որ որդեգրուեցաւ Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ կնքուած Քամփ Տէյվիտի համաձայնութեան մէջ, եւ Եգիպտոս անոր միջոցով վերատիրացաւ իր գերիշխանութեան, սակայն այդ բնորդը Սինան կը բաժնէ չորս շրջաններու, որոնցմէ իւրաքանչիւրին մէջ արտօնուած զէնքերու տեսակը կը ճշդէ, եւ միջազգային ուժ մը կը հսկէ այդ շրջանին»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ»-Ի տեղեկութիւնները ցոյց կու տան. «Լիբանանի Հարաւին մէջ ՖԻՆԻԽԻԼ-ը փոխարինելու համար Իրաքի մէջ «Պլաքուոթըր» ընկերութեան նման հսկողութեան ձեւաչափ մը մերժելէն ետք, հաւանականութիւնը կը թեքի դէպի բազմազգեան ուժ եւ դէտեր կամ «ԷՄ.ԷՖ.Օ.» անունով ծանօթ ձեւաչափի որդեգրումը»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ». «Դէտեր յոյս կը կապեն Կատի Այզենքոթի Իսրայէլի մէջ կառավարութիւն կազմելու յաջողութեան վրայ, որովհետեւ ատիկա կրնայ յանգեցնել լիբանանեան բռնագրաւուած հողերէն զինուորական հեռացումի, իսկ Պենիամին Նեթանիահուի իշխանութեան վրայ մնալը յաւելեալ քանդում եւ բռնագրաւման ծիրի ընդլայնում կը նշանակէ»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ»-Ի ստացած տեղեկութիւններուն համաձայն, «լիբանանցի պաշտօնատարներ Իսրայէլի կողմէ Լիբանանը հարուածելու կարելիութիւնը կը նկատեն վճռուած հարց: Այս պաշտօնատարներուն մեծ մասին կարծիքով՝ պատերազմի վերսկսումը պիտի քանդէ երկիրը եւ չեղեալ նկատէ ծառայութիւններու հետ կապուած ճգնաժամը յաղթահարելու համար ներկայիս ձեռնարկուող զարգացման ջանքերը»:

● «ՆԻՏԱ ՈՒԱԹԱՆ» օրաթերթ. «Քուրայի շարք մը գիւղեր հրաւիրեցին ժողովներ՝ վերջին զարգացումներուն լոյսին տակ նախազգուշական քայլեր որդեգրելու համար, եւ գոյութիւն ունի ապահովական առընչակից մարմիններուն հետ համակարգաբար տեղահանուածներուն վերաբերող քայլերը խստացնելու ուղղուածութիւն մը»:

● ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Հարց կու տանք, թէ Ժըրտ Պարհալիուն «Շիրէ» շըրջանին մէջ ձերբակալուած «հիւգի բջիջ»-ի հարցով հետաքննութիւններուն ծիրին մէջ հիւսիսային Լիբանանի մէջ Հըզպալլայի շէյխ Ռիտա Ահմետ անունով պատասխանատուին կոչնագիր ուղղուեցա՞ւ, մանաւանդ, որ ան Ռաշաքիտէն է»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ»-Ի տեղեկութեան համաձայն, «օտարերկրեայ ապահովութեան փորձագէտները ուշադիր կերպով կը հետեւին Լիբանանի մէջ Հըզպալլայի գործունէութեան աճին: Այս փորձագէտներուն կարծիքով, այս գործունէութեան վերաբերեալ բացայայտուած տուեալները կը վկայեն, որ ներքին իրավիճակը կ'երթայ դէպի անկայունութիւն, կամ առնուազն դէպի լարուածութեան սրում, որ կրնայ հասնիլ սուր մակարդակի: Փորձագէտներուն գնահատումով, այս գործունէութիւնը ունի որոշակի նպատակներ»:

● «ԷՄ.ԹԻ.ՎԻ.»-Ի տեղեկութեան համաձայն, «իրաքցի նախկին երեսփոխան Ահմետ Ալուանին սպաննած խումբը հիւսիսային Լիբանանի Ուատի Խալետի ճամբով Սուրիայէն Լիբանան մուտք գործեց, ապա գործողութեան աւարտէն ետք նոյն ճամբով հեռացաւ»:

● «ՏԻԱՐ» օրաթերթ. «Կառավարութիւնը չկրցաւ լուծել խնդիրը, որովհետեւ աղբեր հաւաքելու եւ աւելցու պայմանագրութիւնը տարեվերջին իրենց աւարտին կը մօտենան: Մսխումի մեծագոյն աղբիւրները վերածուելէ ետք, վերջին նիստին պայմանագիրներու շուրջ անհամաձայնութիւններ եւ որոշակի ընկերութիւններ քաղաքական պատճառներով նուազուրդէն բացառելու պնդումներ եղան»:

● «ԱԽՊԱՐ» օրաթերթի տեղեկութեան համաձայն, «վարչապետ Սալամ Ազարէն պատուիրակութեան մը ըսած է, թէ պատմութեան մէջ պիտի արձանագրուին իր երկու ձեռքբերումները՝ զինաթափման որոշումն ու Քէյսաթի օդակայանի բացումը, իսկ վերջինիս բացումը Հիւսիսի մէջ տնտեսական արտակարգ զարթօնք պիտի յառաջացնէ, անկախ այն իրողութենէն, որ կը վայելէ ամերիկեան հետաքրքրութիւն մը, որ Ուաշինկթընի Հըզպալլայի զէնքին նկատմամբ հետաքրքրութեան կը գերազանցէ»:

● «ԱԽՊԱՐ» օրաթերթի տեղեկութեան համաձայն, «քաղաքային թռիչքներու ընդհանուր մարմինը Քէյսաթի օդակայանին տուաւ պայմանական արտօնագիր մը, որ միայն 90 օրուան համար է, եւ կը սկսի 15 նոյեմբերին ու կ'աւարտի 13 փետրուարին: Անիկա կ'արտօնէ օդանաւերու սահմանափակ երթեւեկ՝ օդակայանը ենթարկելով միայն ցերեկը եւ օդային յարմար պայմաններու մէջ օգտագործման սահմանափակումի»:

● ՇԻԻ երկեակին մօտիկ աղբիւրներ «Ասաս»-ին. «Գնդակը Լիբանանեան ուժեր կուսակցութեան դաշտն է: Անիկա ի՞նչ արդարացում պիտի ներկայացնէ, երբ անոր նախարարները վերսկսին կառավարութեան նիստերուն մասնակցիլ, երբ գիտակցի, թէ Տահր Պայտարի գործը Արդարադատութեան խորհուրդ չփոխանցելու որոշում տրուած է: Բացի եթէ ուզէ սեղանը շրջել»:

● ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ուժեր կուսակցութենէն աղբիւրներ «Ասաս»-ին. «Տահր Պայտարի գործը Արդարադատութեան խորհուրդին փոխանցելու կամ առնուազն զայն քննարկման ու քուէարկութեան ներկայացնելու պահանջէն ետդարձ չկայ»:

ՌՈՍՏՈՄԻ «ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՏԱՐՐԵՐ» ՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ. ՍԿԶԲՈՒՆՔԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՊԱՏԵՀԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾԸ

«Ամէն անգամ, երբ յեղափոխական փոքրամասնութեան անձնուէր, տոկուն եւ անվճար գործունէութեան շնորհիւ յեղափոխական կազմակերպութիւնը ձեռք է բերում զգալի ազդեցութիւն, կեանքի մէջ ստեղծւում է հաւատ դէպի գործի յաջողութիւնը եւ հարթւում է որոշ աստիճանով յեղափոխական ուղին: Ամէն անգամ էլ հասարակութեան տարբեր խաւերի մէջ ի յայտ են գալիս... ամէն տեսակ սողուններ, որոնք գիտեն հիանալի կերպով յարմարուել հանգամանքներին եւ ամէն տեսակ ջրերում ձուկ որսալ, ասպարէզ են դուրս գալիս՝ իբր յեղափոխականներ կամ յեղափոխութեան համակրող բարեկամներ»:

Այս տողերը Ռոստոմը գրել է 1896 թուականին՝ «Դրօշակ»-ի էջերում, «Վնասակար տարրեր» յօդուածում: Յօդուածը ծնուել է այն օրերին, երբ համիտեան կոտորածները ցնցել էին արեւմտահայ իրականութիւնը, իսկ ազգային-ազատագրական, յեղափոխական շարժումը յայտնուել էր ոչ միայն արտաքին վտանգի, այլեւ՝ ներքին ծանր փորձութեան առջեւ: Ռոստոմին, սակայն, առաւել խորութեամբ հետաքրքրում էր ոչ միայն աղէտն ինքնին, այլ՝ այն, թէ ինչ է անում աղէտը ժողովրդի քաղաքական գիտակցութեան հետ:

Ռոստոմի մտքի խորքային շեշտադրումը սկսւում է հէնց այստեղ: «Վնասակար տարրեր»-ը Ռոստոմի համար պարզապէս առանձին մարդիկ չեն, դրանք քաղաքական վարքագծի յաւակնողներ են, ինչն առաւել տեսանելի է դառնում պայքարի ժամանակաւոր տեղատուութեան պայմաններում, երբ ի յայտ են գալիս նրանք, որոնք պատրաստ են իրենց դիրքորոշումը վերանայել՝ փոփոխուող հանգամանքներին համապատասխան: Այդպիսով, հարցը միայն պատեհապաշտութիւնը չէ, այլ՝ այն, թէ քաղաքական միջավայրն ինչպէ՛ս է նպաստում նրան, որ պատեհապաշտութիւնը ներկայացուի՝ որպէս խոհեմութիւն, պատասխանատուութիւն կամ սկզբունքային դիրքորոշում:

Այդ պատճառով Ռոստոմի դիտարկումը դուրս է գալիս իր ժամանակի պատմական պայմաններից ծնուած քաղաքական բանավէճի շրջանակներից: Նրա ուշադրութեան կենտրոնում այն խորքային փոփոխութիւնն է, որն ազգային աղէտից յետոյ տեղի է ունենում հասարակութեան քաղաքական ընկալումնե-

ԴՐՕՇԱԿ

„ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ“ ՕՐԳԱՆ

Ը ԳՏ ՈՒ Ր Ե Ն

Յունվար, 1894 Թ.

րում. փոխւում է ոչ միայն քաղաքական դիրքորոշումների բովանդակութիւնը, այլեւ՝ այն իմաստային դաշտը, որի շրջանակում ժողովուրդը գնահատում է տեղի ունեցողը եւ որոշում իր հետագայ քայլերի հնարաւորութիւնն ու անհրաժեշտութիւնը: Նոյն հասկացութիւնները՝ «իրատեսութիւն», «խոհեմութիւն», «խաղաղութիւն», «պատասխանատուութիւն», կարող են պահպանել իրենց սկզբնական իմաստը, մինչդեռ քաղաքական խօսոյթում դրանց վերագրուող նշանակութիւնը կարող է աստիճանաբար փոխուել: Այդ փոփոխութիւնը վերաբերում է ոչ միայն հասկացութիւնների գործածութեանը, այլեւ՝ այն չափանիշներին, որոնցով հասարակութիւնն ընկալում եւ գնահատում է՝ խոհեմութիւնը, իրատեսութիւնը, պատասխանատուութիւնն ու ազգային պարտքը:

Ռոստոմի նկարագրած երեւոյթն առաւել ցայտուն է դրսեւորուում այն ժամանակ, երբ յեղափոխական պայքարի ժամանակաւոր ձախողումը փոխում է քաղաքական հաշուարկի տրամաբանութիւնը: Մինչ այդ ոմանք կարող են ներկայանալ որպէս յեղափոխական շարժման համակիրներ կամ մասնակիցներ՝ կիսելով պայքարի նպատակներն ու օգտուելով նրա քաղաքական վարկից: Պարտութիւնից յետոյ, սակայն, փոխւում են նրանց առաջնահերթութիւնները ու քաղաքական դիրքաւորումը, իսկ այդ փոփոխութիւնը հիմնաւորւում է արդէն «խոհեմութեան», «հեռատեսութեան», «ժողովրդասիրութեան» եւ «միասնութեան» դիրքերից: Այսպիսով, պարտութիւնը ոչ միայն վերաձեւում է քաղաքական ընտրութիւնը, այլեւ հնարաւորութիւն է ստեղծում ժողովրդի համար ընկալելի եւ ընդունելի արժէքների միջոցով արդարացնելու մի նոր դիրքորոշում, որն աւելի վաղ անհամատեղելի էր թւում ազգային պայքարի տրամաբանութեան հետ:

Ռոստոմն այդ երեւոյթը նկարագրում է բացառիկ դիպուկութեամբ. «...Այն ժամանակ, երբ յեղափոխութիւնը կրում է ժամանակաւոր անյաջողութիւն... այդ զազրելի արարածները սուս ու փուս քաշւում են իրենց բներն ու արդէն քաղաքականութիւն, հեռատեսութիւն, ժողովրդասիրութիւն, միութիւն եւ այլ դիմակների տակ դարձեալ շարունակում են խաղալ ժողովրդի հետ՝ աշխատելով մի կերպ քողարկել իրենց իսկական գոյնը»:

Այս մէջբերման առանցքային եզրոյթը «դիմակն» է: Ռոստոմը չի մերժում քաղաքականութիւնը, հեռատեսութիւնը, ժողովրդասիրութիւնը կամ միութիւնը: Նրա հարցադրումն այլ հարթութեան վրայ է. ի՞նչ է տեղի ունենում, երբ այդ արժէքները, պահպանելով իրենց դրական նշանակութիւնը, սկսում են ծառայել ոչ թէ յեղափոխական շարժման սահմանած նպատակներին, այլ՝ դրանցից աստիճանական նահանջը հիմնաւորելուն:

Այստեղ է ուրուագծւում Ռոստոմի տեսութեան քաղաքական իմաստը: Նա ցոյց է տալիս, որ յեղափոխական շարժման ժամանակաւոր տեղատուութիւնից յետոյ պայքարին հակադրուող դիրքորոշումը պարտադիր չէ, որ հանդէս գայ բացայայտ մերժման ձեւով: Աւելի վտանգաւոր է այն քաղաքական ընթացքը, երբ նահանջը հիմնաւորւում է որպէս ողջամտութիւն, յանձնուողականութիւնը՝ որպէս հասունութիւն, իսկ յարմարուողականութիւնը՝ որպէս իրատեսութիւն: Այդ պահին փոխւում է ոչ միայն քաղաքական ընտրութիւնը, այլեւ՝ հասարակութեան պատկերացումն այն մասին, թէ ինչն է խոհեմ, ինչն է հնարաւոր, եւ ինչն է անհրաժեշտ:

1895-1896 թուականների կոտորածներից յետոյ աւելի յաճախ էին հնչում կոչեր, որոնք առաջին հայեացքից կարող էին թուալ տրամաբանական, խոհեմ եւ նոյնիսկ մարդասիրական. դադարեցնել պայքարը, զբաղուել հացի խնդրով, տնտեսութեամբ ու բարեգործութեամբ, սպասել աւելի բարենպաստ ժամանակների: Սակայն, ինչպէս Ռոստոմն է փաստում, այդ խօսոյթը միայն ընթացիկ մարտավարութեան մասին չէ: Այն աստիճանաբար փոխում է պատճառի եւ հետեւանքի ընկալումը՝ այնպէս, որ ժողովրդի դժբախտութեան պատճառը սկսում է վերագրուել ոչ թէ բռնութեանը եւ տիրող պայմաններին, այլ՝ հէնց յեղափոխական շարժմանն ու նրա ծաւալած պայքարին:

Հէնց այստեղ է բացայայտւում Ռոստոմի մտքի առաւել խորքային նշանակութիւնը: Նրա ուշադրութիւնը կենտրոնանում է ոչ միայն քաղաքական դիրքորոշումների փոփոխութեան փաստի, այլեւ այն պայմանների վրայ, որոնցում այդ փոփոխութիւնը հասարակութեան համար դառնում է ընդունելի եւ համոզիչ: Ժամանակաւոր տեղատուութիւնը կարող է ոչ միայն վերափոխել քաղաքական ընտրութիւնների բովանդակութիւնը, այլեւ՝ փոխել դրանց ընկալման եղանակը: Նախկինում ընդունուած նպատակներն ու որոշումները սկսում են մեկնաբանուել արդէն նոր չափանիշների շրջանակում, իսկ պայքարի դադարեցումը կարող է ներկայացուել ոչ թէ որպէս ազգային նպատակներից յետքայլ, այլ՝ որպէս նոր իրողութիւններին համապատասխանող «խոհեմ» եւ «հեռատես» ընտրութիւն:

Այս տարբերութիւնն է թոյլ տալիս Ռոստոմին գաղափարական հակառակորդին զատորոշել պատեհապաշտից: Գաղափարական հակառակորդը բացայայտօրէն առարկում, վիճարկում է գործող ուղղութիւնը եւ պաշտպանում այլ քաղաքական մօտեցում: Պատեհապաշտի տրամաբանութիւնն այլ է: Նա ձըգտում է իր քաղաքական նպատակներին ծառայեցնել պայքարի ընթացքում ձեւաւորուած հեղինակութիւնն ու հասարակական վստահութիւնը՝ առանց ստանձնելու այն պատասխանատուութիւնը եւ անցնելու այն զոհողութիւնների միջով, որոնց շնորհիւ այդ վստահութիւնն ու հեղինակութիւնը ձեւաւորուել են:

Ուստի նրա առանձնայատկութիւնը միայն սխալ կամ վնասակար քաղաքական դիրքորոշում առաջադրելը չէ: Աւելի էական է այն, որ նա փորձում է արդէն իսկ ստեղծուած վստահութիւնը վերածել սեփական քաղաքական հաշուարկը հիմնաւորող միջոցի՝ ներկայանալով որպէս նոյն արժէքների ու նպատակների հետեւորդ:

Ռոստոմի ձեւակերպմամբ. «Ամէն անգամ, երբ յեղափոխական կազմակերպութիւնը ձեռք է բերում զգալի ազդեցութիւն... հասարակութեան տարբեր խաւերի մէջ ի յայտ են գալիս... բախտախնդիրներ, վաշխառուներ, կեղեքիչներ, մինչեւ իսկ՝ մատնիչներ ու դաւաճաններ... որոնք յեղափոխականի կամ յեղափոխութեան բարեկամի դիմակով ասպարէզ են դուրս գալիս»:

Ռոստոմի այս դիտարկումը կարեւոր է նրանով, որ պատեհապաշտութիւնը նրա համար պատահական կամ եզակի շեղում չէ. այն քաղաքական շարժման աճին ուղեկցող մշտական երեւոյթ է, որն առաւել տեսանելի է դառնում այն ժամանակ, երբ յեղափոխական շարժումը տարածւում է, ձեռք է բերում հասարակական ազդեցութիւն եւ վաստակում է վստահութիւն: Այդ պահին շարժման ձեռք բերած հեղինակութիւնն ինքն է վերածւում նոր մարդկանց ներգրաւող ուժի, եւ դաշտ են մուտք գործում նաեւ նրանք, որոնց համար առաջնայինը ոչ թէ պայքարի նպատակներն են, այլ՝ այդ նպատակների շուրջ կուտակուած հանրային վստահութիւնը սեփական քաղաքական նպատակներին ծառայեցնելու հնարաւորութիւնը: Այդ պատճառով պատեհապաշտութիւնը յատկապէս վտանգաւոր է նրանով, որ կարող է գործել հէնց շարժման ներսից՝ արտաքուստ պահպանելով հաւատարմութիւնը նրա նպատակներին, բայց՝ աստիճանաբար ձգտելով վերափոխել դրանց քաղաքական իմաստը, բովանդակութիւնն ու ապագայ ուղղուածութիւնը:

Պայքարի ժամանակաւոր տեղատուութեան պահին է, որ պատեհապաշտութիւնն առաւել վտանգաւոր դրսեւորում է ստանում: Պայքարի ժամանակաւոր ձախողումը դառնում է ոչ միայն ընթացիկ քաղաքական իրողութիւն, այլեւ՝ դրա հետագայ ընկալումն ու մեկնաբանութիւնը պայմանաւորող գործօն: Վտանգն առաջանում է այն ժամանակ, երբ ժողովրդի կողմից այդ ժամանակաւոր վիճակը դադարում է ընկալուել որպէս յաղթահարման ենթակայ փուլ եւ վերածւում է այն ելակէտին, որի հիման վրայ վերանայւում են պայքարի նպատակների, հնարաւորութիւնների ու հեռանկարների մասին պատկերացումները:

Ռոստոմի տեսութիւնը բացայայտում է այն կեղծ երկընտրանքը, որի միջոցով ընկերային կարիքները վերածւում են յեղափոխական պայքարի այլընտրանքի: Հացի, աշխատանքի, առօրեայ ապահովութեան եւ նիւթական բարօրութեան պահանջներն օրինաչափ են: Կեղծ երկընտրանքը սկսւում է այն պահին, երբ այդ պահանջները դուրս են գալիս իրենց բնական շրջանակից եւ ներկայացւում որպէս բացարձակ առաջնահերթութիւն՝ իբր թէ նախ անհրաժեշտ է ապահովել ժողովրդի բարօրութիւնը, իսկ յեղափոխական պայքարի հարցերին անդրադառնալ միայն դրանից յետոյ: Այդ տրամաբանութեան վտանգն այն է, որ հասարակութեանը պարտադրւում է մի ընտրութիւն, որի շրջանակում բարօրութիւնը, հոգածութիւնն ու յեղափոխական պայքարը ներկայացւում են որպէս միմեանց

ԱՐԱՄ ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԸ ԿԸ ԳՐԵՆ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

2020-ին, «Քորոնա» համաճարակին իբրեւ հետեւանք արձանագրուած տնտեսական վնասները մինչեւ այսօր կը շարունակեն խորացնել տնտեսական անկումը՝ զանազան բնոյթի պատերազմներու եւ յեղաշրջումներու լոյսին տակ:

Ամերիկեան ցամաքամասէն մինչեւ Ծայրագոյն Ասիոյ շըրջանները՝ աշխարհի տարբեր անկիւնները, կը գտնուին անկայուն վիճակի մէջ՝ ըլլա՛յ տնտեսական, ըլլա՛յ ապահովական առումով: Պատերազմներու խորքային պատճառներուն մէջ միշտ ալ կարեւոր տեղ ունեցած են տնտեսական շահերու ապահովումն ու ռազմավարական նպատակներու իրականացումը:

Այսօր աշխարհի բազմաթիւ երկիրներ՝ արտաքին եւ ներքին պարտքերու բեռան տակ կքած, տնտեսական փապուղիէն դուրս գալու ճամբան կը փնտռեն: Կան երկիրներ, որոնք կը փորձեն աւելցնել իրենց ոսկիի պահեստները, մինչ ուրիշներ իրենց դրամանիշերը թուային դրամանիշերու վերածելով՝ կը ձգտին հակակշիռի տակ առնել տնտեսական շրջանառութիւնը: Միւս կողմէ, դրամատուներն ալ կը գտնուին իրենց յաճախորդներուն վստահութիւնը պահպանելու լուրջ մարտահրաւէրներու դէմ յանդիման:

Դէպի արեւմուտք ապօրինի ներգաղթի մեծ հոսքերուն պատճառով, յատկապէս այն զարգացած երկիրները, որոնք ժամանակին իրենց քաղաքացիներուն կրնային ապահովել ընկերային եւ պետական ծառայութիւններու լայն շրջանակ մը, այսօր կը դիմագրաւեն տնտեսական ծանր դժուարութիւններ: Պետական պիւտճէներու վրայ ճնշումը կը սաստկանայ, իսկ հանրային միջոցներու բաշխումը կը դառնայ աւելի բարդ: Երկար տարիներու ընթացքին բազմաթիւ պետութիւններ զգալի միջոցներ յատկացուցած են ներգաղթեալներու ընկերային կարիքներուն բաւարարման՝ յաճախ առանց ակնկալուած տնտեսական ներդրումի կամ համարժէք փոխադարձ արդիւնքի:

Արդեօք այս բոլորը սխալ հաշիւներու հետեւա՞նք են, թէ՞ համաշխարհային կարգը խաթարելու միտումնաւոր քայլերու արդիւնք: Այս հարցումներուն պատասխանները կրնան տարբեր ըլլալ, սակայն մէկ իրողութիւն յստակ է՝ աշխարհը նոր վարչակարգի, նոր մտածողութեան եւ վերածնունդի մը կարիքը ունի:

Այսօրուան համաշխարհային պատերազմին դրսեւորումները մեծապէս կը տարբերին նախորդ պատերազմներու ձեւերէն: Սակայն, ինչպէս անցեալին, այսօր եւս աշխարհագրական քարտէսներու փոփոխութեան եւ ազդեցութեան գօտիներու վերաձեւաւորման ուղղուած գործընթացներ տեղի կ՛ունենան: Այս պայքարներուն առանցքը կը կազմեն ուժանիւթի աղբիւրներու եւ բնական հարստութիւններու վերահսկողութիւնը, ինչպէս նաեւ կազի եւ նաւթի փոխադրութեան ռազմավարական ուղիներու ապահովումը՝ նկատի ունենալով յաղթական ուժերու եւ մեծ պետութիւններու շահերը:

Ի վերջոյ, համաշխարհային քաղաքականութիւնը մեծ մասամբ կը շարժի շահերու տրամաբանութեամբ: Երբ մեծ պետութիւնները կը պատրաստուին բաժնելու համաշխարհային «կարկանդակը», իւրաքանչիւրը կը փորձէ իր բաժինը կարելի եղածին չափ մեծցնել՝ նոր ձեւաւորուող աշխարհակարգին մէջ իր դիրքն ու ազդեցութիւնը ամրապնդելու համար:

Մինչդեռ մարդկային իրաւունքներու, արժանապատուութեան եւ համամարդկային արժէքներու մասին խօսքերը, դժբախտաբար, շատ յաճախ կը մնան միայն գեղեցիկ յայտարարութիւններու սահմաններուն մէջ: Իսկ երբ մեծերուն շահերը կը բախին ժողովուրդներու իրաւունքներուն, վերջիններուս ձայնը դարձեալ կը մնայ անլսելի:

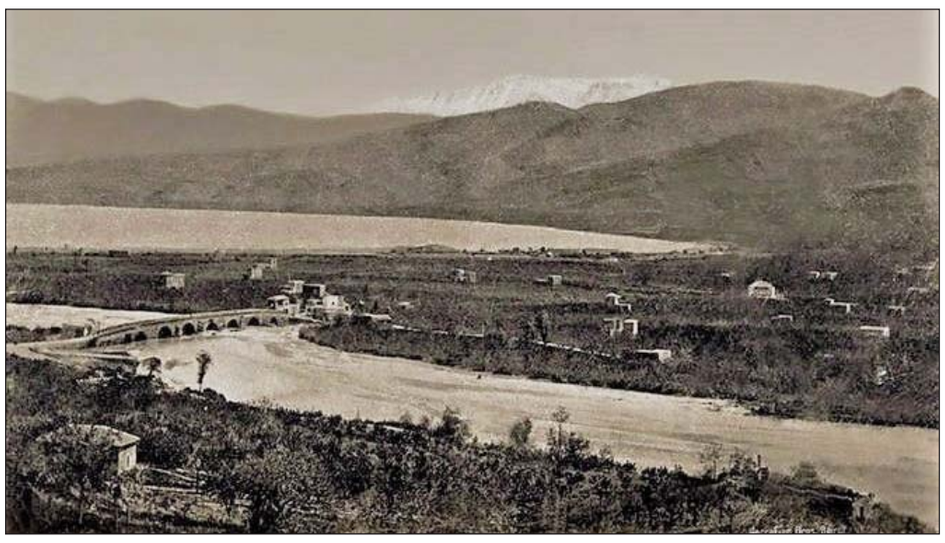
Ահա՛ այսօրուան համաշխարհային իրականութեան ամէնէն մտահոգիչ երեսը. աշխարհի ճակատագիրը կը վըճռուի մեծ ուժերու շահերուն համաձայն, մինչ մարդկային կեանքն ու արժանապատուութիւնը կը մղուին երկրորդական դիրք:

ՎԱՐԴԱՆ Բ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԻՄ ՍԻՐԵԼԻ ՊՈՒՐԾ ՀԱՄՈՒՏԸ՝ 1920-ԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՃԱՀԻՃՆԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՆԿՈՒԹԵԱՆՆ ՅՈՒՇԵՐ

Մեր կեանքին մէջ կան վայրեր, որոնք կը յիշենք, եւ կան տեղեր, որոնք մաս կը դառնան մեր ինքնութեան: Ինծի համար Պուրճ Համուտը պարզապէս թաղամաս մը չէ, ուր ծնած եւ ատենօք ապրած եմ: Ան մաս կը կազմէ իմ ինքնութեանս, մանկութեանս եւ այն պատմութեան, զոր կերտեցին լիբանանահայ սերունդներ:

Ծնած եմ 1960-ականներուն եւ մանկութեանս մեծ մասը անցուցած եմ Պուրճ Համուտ: Այդ տարիքին չէի ըմբռներ զիս շրջապատող պատմութիւնը: Չէի գիտեր, որ այն փողոցները, ուր կը խաղայի, կառուցուած էին իմ ծնունդէս տասնամեակներ առաջ, Հայոց ցեղասպանութենէն մազապուրծ Լիբանան հասած մարդոց կողմէ: Չէի անդրադառնար, որ համեստ տուները, փոքր խանութները, դպրոցները, եկեղեցիները, արհեստանոցները, հացատուներն ու խճողուած փողոցները, որոնք լիովին միջակ ու սովորական կը թուէին ինծի, իրականութեան մէջ տոկունութեան, գոյատեւման եւ վերաշինութեան արտակարգ պատմութեան մը արդիւնք էին:

Ինծի համար Պուրճ Համուտը պարզապէս տուն էր: Այն տեղն էր, ուր հասակ առի, ուր կը ճանչնայի փողոցները, մարդիկը, եւ ուր՝ կեանքը կ'եռար չորս կողմս: Միայն շատ աւելի ուշ, երբ մեծցայ եւ սկսայ հասկնալ մեր ժողովուրդին պատմութիւնը, անդրադարձայ, որ բախտաւոր եղած էի ապրելով միջավայրի մը մէջ, որ երբեք չէր կրնար նոյն ձեւով կրկնուիլ: Ես հասակ կ'առնէի վայրի մը մէջ, ուր սփիւռքի Հայոց պատմութիւնը կը կերտուէր:

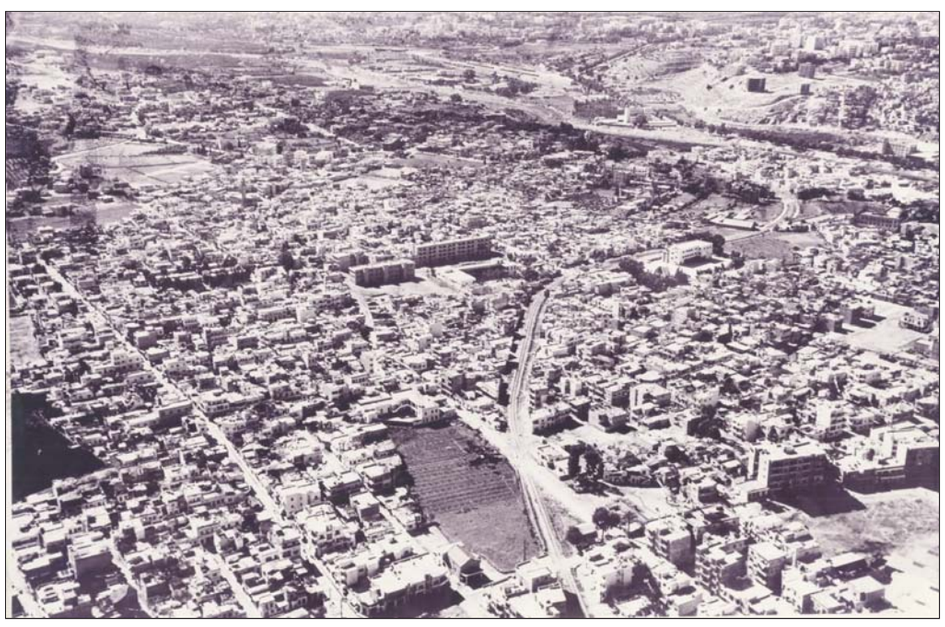
Սակայն հասկնալու համար, թէ Պուրճ Համուտը ինչ նշանակութիւն ունէր իմ սերունդիս համար, պէտք է երթանք մինչեւ սկիզբը: Պէտք է վերադառնանք 1920-ականներ, երբ Հայոց ցեղասպանութենէն վերապրած հայերը սկսան հասնիլ Լիբանան՝ կորսնցնելէ ետք իրենց տուները, ընտանիքները, համայնքը եւ գրեթէ ամէն ինչ, որ ատենօք ունէին: Անոնք հասան ոչ թէ շքեղութիւն կամ առիթներ փնտռելու, այլ՝ իբրեւ վերապրողներ, որոնք ապահով տեղ մը կը փնտռէին վերստին իրենց կեանքը սկսելու համար:

Եւ անոնք վերստին սկսան կերտել ու գոյատեւել:

Այն հողը, որ ի վերջոյ պիտի դառնար Պուրճ Համուտ, զարգացած քաղաքային կեդրոն մը չէր, որ կը սպասէր իրենց: Անոր մեծ մասը ճահճուտ էր: Սակայն հոն հասնողները տեսան իրենց առջեւ ծառացած դժուարութիւններէն անդին: Անոնք տեսան տուն մը, համայնք մը եւ ի վերջոյ իրենց զաւակներուն համար ապագայ մը կերտելու կարելիութիւնը:

Անոնք աշխատեցան, ինչ որ գիտէին: Տուներ կառուցեցին, փոքր գործեր բացին, եկեղեցիներ հաստատեցին, դպրոցներ հիմնեցին եւ կամաց-կամաց կերպարանափոխեցին իրենց շուրջի տարածքը: Ինչ որ սկսաւ իբրեւ ապաստարան, աստիճանաբար դարձաւ ծաղկուն հայկական համայնք մը:

Ցեղասպանութենէն ետք հայկական երեք գլխաւոր քաղաքական կուսակցութիւնները՝ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը, Սոցիալ դեմոկրատ հնչակեան կուսակցութիւնը եւ Ռամկավար ազատական կուսակցութիւնը, օգնեցին Լիբանանի մէջ հիմնելու դպրոցներ, մշակութային հաստատութիւններ եւ մամուլի միջոցներ, միաժամանակ ապահովելով խորհրդարանական ներկայացուցչութիւն՝ յատկացուած աթոռներու միջոցով: Անոնք կենսական դեր խաղացին ընկերային եւ կրթական ենթակառուցուածքը կազմակերպելու գործին մէջ, ներառեալ եկեղեցիներ, մարզական ակումբներ, բարեգործական կազմակերպութիւններ եւ թերթեր՝ արմատախիլ եղած գաղթականներուն համար կառուցելով շատ աւելին, քան՝ պարզապէս ֆիզիքական թաղամասեր:

Տեղահանուած ժողովուրդի մը համար գոյատեւումը կը պահանջէր պահպանել իրենց լեզուն, մշակոյթը, աւանդութիւնները, հաւատքն ու ինքնութիւնը՝ դպրոցները դարձնելով վճռորոշ վայրեր, ուր երեխաները սերունդէ սերունդ սորվեցան իրենց արմատներն ու պատմութիւնը: Եկեղեցիները համանման դեր կատարեցին՝ ծառայելով իբրեւ համայնքային կեդրոններ եւ խարիսխներ՝ տարագրութեան անորոշութիւններուն մէջ, ընտանիքները դանդաղօրէն վերածելով թաղամասերու եւ պսակուելով Պուրճ Համուտի աշխուժ համայնքով:

1960-ականներուն այս հիմնարար կառոյցները արդէն ամբողջութեամբ հաստատուած էին նախորդ սերունդներուն կողմէ՝ փոխանցելով տեւական հաստատութենական ժառանգութիւն մը, որ կերտուած էր հսկայական զոհողութիւններով:

Իմ յուշերս շատ տարբեր են այն պատմական նկարագրութիւններէն, զորս կը կարդանք այսօր: Երբ կը մտածեմ Պուրճ Համուտի մասին, նախ թուականներ կամ վիճակագրութիւններ չեմ յիշեր: Կը մտաբերեմ ձայները, բուրմունքը, դէմքերը, իրարանցումը, շէնքերն ու շարժումը, որոնք բոլորն ալ քանդակուած են յիշողութեանս պատերուն վրայ: Կը յիշեմ թաղամաս մը, որ անդադար աշխուժ էր: Փողոցները կրնային խճողուած ու աղմկոտ ըլլալ, բայց ամէնուրեք եռանդ կար: Մարդիկ կ'աշխատէին, կը խօսէին, գնումներ կ'ընէին, զիրար կը տեսնէին եւ իրենց զաւակները կը մեծցնէին: Նեղ փողոցները լեցուն էին կեանքով, եւ պատերը կարծես կը պահէին սերունդներու ձայները:

Կը յիշեմ հայկական ուտելիքներու բուրմունքը, որոնք կու գային տուներէն ու խանութներէն: Նոր թխուած **լահմաճունի,** ապուխտի **(պաստրմայի)**, երշիկի **(սուճուխի),** պէօրէկի, տոլմայի եւ սարմայի, իսկ աւելի ուշ՝ լիբանանեան ֆուլի, քնեֆէի ու մանայիշի բոյրը կը տարածուէր փողոցներուն մէջ եւ մաս կը կազմէր առօրեայ կեանքի մթնոլորտին: Ուտելիքը պարզապէս բան մը չէր, որ կ'ուտէինք, այլ մաս էր մեր ինքնութեան ճանաչման:

Կը յիշեմ սուրճը, զրոյցները, խնդուքը եւ մարդոց իրարու ճանչնալու մտերմութիւնը: Այն օրերուն թաղը կրնար թուիլ գրեթէ մէկ մեծ ընտանիք: Դուն կը ճանչնայիր շրջապատիդ մէջ բնակող ընտանիքները, անոնք ալ կը ճանչնային քուկդ: Երեխաները միասին կը մեծնային, իսկ մեծերը յաճախ այնքան բնականօրէն կը հսկէին իրարու զաւակներուն, որքան՝ իրենց սեփականին: Մենք չունէինք այն արհեստագիտութիւնը, որ այսօր կը սահմանէ յարաբերութիւնները: Պէտք ալ չունէինք: Թաղը ինքնին կը կապէր մեզ:

Իբրեւ երեխայ՝ երբեք կանգ չառի մտածելու, թէ Պուրճ Համուտը հարո՞ւստ, թէ՞ աղքատ կը համարուէր: Անիկա պարզապէս իմ ճանչցած աշխարհս էր: Զայն չէի համեմատեր ուրիշ երկիրներու, հազարաւոր մղոններ հեռու գտնուող թաղամասերու հետ, այլ՝ միայն երէկուան հետ:

Եւ թերեւս ատոր համար է, որ այսօր դժուարութիւն կ'ունենամ ընդունելու, երբ կը լսեմ մարդիկ, որոնք Պուրճ Համուտի մասին կը խօսին միայն ժխտական երանգներով:

Այո՛, խճողուած էր: Այո՛, շատ մը ընտանիքներ համեստօրէն կ'ապրէին: Այո՛, կեանքը կրնար դժուար ըլլալ: Բայց նեղութիւնները ամբողջ պատմութիւնը չեն պատմեր: Եթէ նայինք միայն անոր, թէ Պուրճ Համուտը ինչէ՛ զուրկ էր, պիտի մոռցած ըլլանք, թէ անոր ժողովուրդը ինչե՛ր իրագործեց:

Հոն ապրող մարդիկ դարձան՝ արհեստաւորներ, առեւտրականներ, ձեռներէցներ, կրթական մշակներ, երաժիշտներ, արուեստագէտներ, գիտնականներ եւ մասնագէտներ: Անոնք զարգացուցին գործեր ու արհեստներ, որոնք կարեւոր դարձան ոչ միայն հայ համայնքին, այլ նաեւ ամբողջ Լիբանանի համար: Վարպետ ոսկերիչներ մշակեցին արտակարգ հմտութիւններ եւ իրենց նպաստը բերին Պէյրութի հռչակաւոր ոսկերչական շուկաներուն: Դերձակներ, հագուստեղէն արտադրողներ, կօշկակարներ եւ կաշեգործներ հաստատեցին ծաղկուն գործեր: Ժամագործներ, ելեկտրագէտներ, փականագործներ, մեքենագէտներ եւ այլ արհեստաւորներ զարգացուցին մասնագիտական գիտելիքներ եւ արտադրեցին սարքաւորումներ ու մեքենական մասեր, որոնք նպաստեցին շինարարութեան եւ առեւտուրին:

Ասոնք պարզապէս գործեր չէին: Շատ մը ընտանիքներու համար այս արհեստները իրենց ինքնաբաւութեան եւ նիւթական անկախութեան հիմքն էին: Արհեստաւոր մը կրնար սորվիլ հմտութիւն մը եւ զայն փոխանցել իր զաւկին: Փոքր խանութ մը կրնար դառնալ ընտանեկան հաստատութիւն: Երիտասարդ մը կրնար արհեստ սորվիլ եւ կերտել ապագայ մը, զոր անոր ծնողքը ատենին չէին ալ կրնար երեւակայել:

Ոսկիի, կաշիի, կտորի, մետաղի, փայտի եւ մեքենաներու վրայ աշխատող ձեռքերը կ'օգնէին կառուցելու աւելին, քան՝ պարզապէս անհատական ապրուստ: Անոնք կ'օգնէին կերտելու Լիբանանը:

Եւ Պուրճ Համուտի նպաստը Լիբանանին չէր սահմանափակուեր տնտեսութեամբ: Անոր ժողովուրդը իր նպաստը բերաւ նաեւ երկրի մշակութային կեանքին: Երաժշտութիւնը, թատրոնը, դասական կատարումները, երգչախումբերը, էսդրատային եւ տարբեր սեռերու երաժշտութիւնները դարձան այս համայնքէն ծնունդ առած հարուստ գեղարուեստական միջավայրի մէկ մասը: Թաղը լեցուն էր ոչ միայն աշխատիլ գիտցող անձերով, այլ նաեւ՝ ստեղծագործել գիտցող մարդոցմով:

Աշխատանքի եւ ստեղծագործութեան այդ համադրութիւնը կարեւոր բան մը կ'ըսէ Պուրճ Համուտը կերտող մարդոց մասին: Անոնք չէին ուզեր պարզապէս գոյատեւել: Անոնք կ'ուզէին, որ իրենց զաւակները ապրին, սորվին, ստեղծագործեն ու երազեն:

Եւ այդ երազներէն ոմանք հասան Պուրճ Համուտի փողոցներէն շատ անդին: Ամէնէն ուշագրաւ օրինակներէն մէկը Հայկազեան քոլեճի Հրթիռային ընկերակցութեան պատմութիւնն էր, որ ետքը կապուեցաւ Լիբանանեան հրթիռային ընկերակցութեան հետ: 1960 նոյեմբերին բնագիտութեան եւ թուաբանութեան դասախօս Մանուկ Մանուկեան եւ հայ ու լիբանանցի ուսանողներու խումբ մը հիմնեցին Հայկազեան քոլեճի Հրթիռային ընկերակցութիւնը: Անոնք ծրագրեցին, կառուցեցին եւ արձակեցին կարճ վառելանիւթով հրթիռներ, ներառեալ՝ «Մայրի» (Cedars) հրթիռաշարքը, հասնելով մթնոլորտին վերին շերտերը եւ գրաւելով ազգային ու միջազգային ուշադրութիւն:

Մտածեցէ՛ք այդ իրագործման խորհրդանիշին մասին: Լիբանան իբրեւ գաղթական հասած մարդոց թոռները հիմա դէպի երկինք կը հասնէին: Այն նոյն համայնքը, որ ատենօք պայքարած էր ճահիճներու վրայ հաստատուելու համար, հիմա կը պատրաստէր գիտութեամբ եւ արհեստագիտութեամբ հետաքրքրուած երիտասարդներ: Ճանապարհորդութիւնը արտակարգ էր: Գոյատեւումէն դէպի ուսում: Ուսումէն դէպի գիտական հետաքրքրութիւն: Գիտական հետաքրքրութենէն դէպի հրթիռներ: Պուրճ Համուտի ճահիճներէն դէպի Լիբանանի երկինքը:

Դժբախտաբար հրթիռային ծրագիրը ի վերջոյ դադրեցաւ 1960-ականներու տասնամեակի տագնապներուն, աշխարհաքաղաքական ճնշումներու եւ շրջանային լարուածութեան պատճառով: Բայց անոր նշանակութիւնը չանհետացաւ: Անիկա ցոյց տուաւ, թէ ինչ կրնայ պատահիլ, երբ համայնք մը մերժէ թոյլ տալ, որ դժուարութիւնները սահմանափակեն իր երեւակայութիւնը: Անոնք իրենց հետ բերին ու փաստեցին իրենց տոկունութիւնը:

ՓԻԹԸՐ Պ. ՀԱՅԿ

(Շար. 1)
18 օգոստոս 2026, Լոս Անճելըս

ՀԲԸՄ-Ի 120-ԱՄԵԱԿԻ ՅՈՒԲԵԼԵՆԱԿԱՆ ՆՇՈՒՄ

Հովանաւորութիւնը Լիբանանի ՀԲԸՄ-ի Շրջանակային յանձնաժողովին, նախագահութեամբ Շրջանակային յանձնաժողովի ատենապետ Ժէրար Թիւֆէնքճեանի, նախաձեռնութեամբ «Խօսնակ» մշակութային յանձնախումբին, ներկայութեամբ Լիբանանի հայոց թեմի առաջնորդ՝ Շահէ արք. Փանոսեանի, ուրբաթ, 30 հոկտեմբերի երեկոյեան ՀԲԸՄ-ի Տէմիրճեան կեդրոնին մէջ նշուեցաւ միութեան հիմնադրութեան 120-ամեակը:

Լիբանանի, Հայաստանի եւ ՀԲԸՄ-ի քայլերգներու ունկնդրութենէն ետք բացման խօսքով հանդէս եկան տոքթ. Վարուժան Մարկոսեան եւ Մարիա Ժէրթիտեան, որոնք փոխանցեցին տեղեկութիւններ միութեան անցած ուղիին մասին:

Այնուհետեւ օրուան հանդիսավարներ Աւետիս Տիպան եւ Մարիանա Այանեան մերթ ընդ մերթ հաղորդեցին ՀԲԸՄ-ի նախագահներուն՝ միութեան մասին արտասանած խօսքերը:

Ապա գեղարուեստական յայտագիրով ելոյթ ունեցան Սելա Սվագճեան, որ ջութակով նուագեց Կոմիտասի «Հով արէք» երաժշտական կտորը, դաշնակի ընկերակցութեամբ Նանոր Արնէլեանի, սաքսոֆոնահար Գրիգոր Արնէլեան նուագեց «Ով դու գեղեցիկ» կտորը, սոփրանօ Միրէյ Քիւթիւքճեան մեկնաբանեց Բարսեղ Կանաչեանի «Ծով աչեր» երգը՝ դաշնակի ընկերակցութեամբ Մարալ Արնէլեանի, նաեւ Ռոպերթ Ամիրխանեանի «Երկիր Հայրենի» երգը: Լիանա Ամիրխանեան արտասանեց Համամարտի ՀԲԸՄ-ի նուիրուած «Բարեգործականին» քերթուածը, Շահէ Պապահէքեան ձեռնադաշնակի վրայ նուագեց երաժշտական կտորներ, Համբիկ Մարտիրոսեան դաշնակի վրայ նուագեց Էտուարտ Պաղտասարեանի երաժշտական կտորներէն, Արէն, Ալեք եւ Առնօ Տօներեան եղբայրները դաշնամուրի, ջութակի եւ թաւջութակի նուագակցութեամբ մեկնաբանեցին Կոմիտասի «Հապրպան»-ը եւ Խաչատուրեանի «Մասքարատ»-ը:

Օրուան բանախօսն էր բանաստեղծ եւ արձակագիր, «Խօսնակ» պաշտօնաթերթի խմբագիր Համբիկ Մարտիրոսեան:

Ան ներկայացուց ՀԲԸՄ-ի ծննդոցը՝ կարեւոր նկատելով Եգիպտոսի աշխարհագրական դիրքը՝ 1906 թուականին, գնահատելով հիմնադիրներուն ունեցած առանձնաշնորհումները, եւ ներկայացուց գլխաւոր հիմնադիր Պօղոս Նուպար փաշայի կենսագրականը:

Ապա ան անդրադարձաւ միութեան անցած 120-ամեայ ուղիին, Արեւմտեան Հայաստանէն ներս անոր ունեցած գործունէութեան, մարդասիրական եւ կրթական առաքելութեան, Խորհրդային Հայաստանէն ներս միութեան ունեցած դրական գործունէութեան, նաեւ Լիբանանի պարագային երկրի մէջ տիրող ճգնաժամային վայրկեաններուն ՀԲԸՄ-ի Լիբանանի Շրջանակային յանձնաժողովին մարդասիրական իրագործումներուն՝ առաջնորդութեամբ ատենապետ Ժէրար Թիւֆէնքճեանի:

Համբիկ Մարտիրոսեան բացատրեց ՀԲԸՄ-ի հիմնադրութեան նպատակը, էութիւնը, վաստակը, նաեւ միութեան առաքելութիւնը եւ դէպի ապագայ նոյն տեսլականով ու ճանապարհով ուղղուելու եւ առաջնորդուելու անսայթաք ուղին:

Այնուհետեւ «Շողերգ» երգչախումբը՝ խմբավարութեամբ Համբիկ Մարտիրոսեանի, մեկնաբանեց հայրենասիրական, աշուղական ու ժողովրդային երգերու փունջ մը, որմէ ետք Համբիկ Մարտիրոսեան յուշանուէր մը յանձնեց Ժէրար Թիւֆէնքճեանին՝ իբրեւ շնորհակալութիւն եւ երախտիք:

Աւարտին, սրտի խօսքով հանդէս եկաւ սրբազան հայրը, որ գնահատեց ՀԲԸՄ-ի 120-ամեայ ազգօգուտ առաքելութիւնը՝ մաղթելով, որ այդ բարեգործական նպատակներու կարաւանին միանան նորեր:

ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԸ ԿԸ ԳՐԵՆ

«ՀԱՑԻՆ ԵՐԳԸ»-Էն ԴԷՊԻ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ԱՆՄԱՀ ԱՇԽԱՐՀԸ

Կան անուններ, որոնք միայն գրականութեան պատմութեան էջերուն չեն պատկանիր: Անոնք կը շրջանցեն ժամանակի սահմանները, կը բնակին սերունդներու հոգիներուն մէջ եւ իրենց ստեղծագործութեան լոյսով կը շարունակեն առաջնորդել ազգային կեանքի ճանապարհը:

Այդ անմահ անուններէն մէկը, անկասկած, Դանիէլ Վարուժանն է՝ հայ բանաստեղծութեան հսկան, բառի անզուգական արուեստագէտը, հայ հողի, հայ գիւղացիի, աշխատանքի, գեղեցկութեան եւ ազգային ոգիի մեծագոյն երգիչներէն մէկը:

Իմ գրական սիրոյս առաջին ու ամէնէն խոր արմատներէն մէկը Վարուժանի աշխարհն էր, մանաւանդ՝ «Հացին երգը»:

Այնճարի գիւղացիի կեանքը ապրած, հողին հոտը շնչած եւ աշխատանքի քրտինքին արժէքը զգացած պատանեկութեան ու երիտասարդութեան տարիներուս Վարուժանի բանաստեղծական պատկերները ինծի համար միայն գեղեցիկ գրականութիւն չէին: Անոնք հարազատ կեանք էին, տեսարաններ, որոնք կը ծագէին Այնճարի մեր դաշտերէն, մեր արտերէն եւ մեր աշխատասէր ժողովուրդի առօրեայէն:

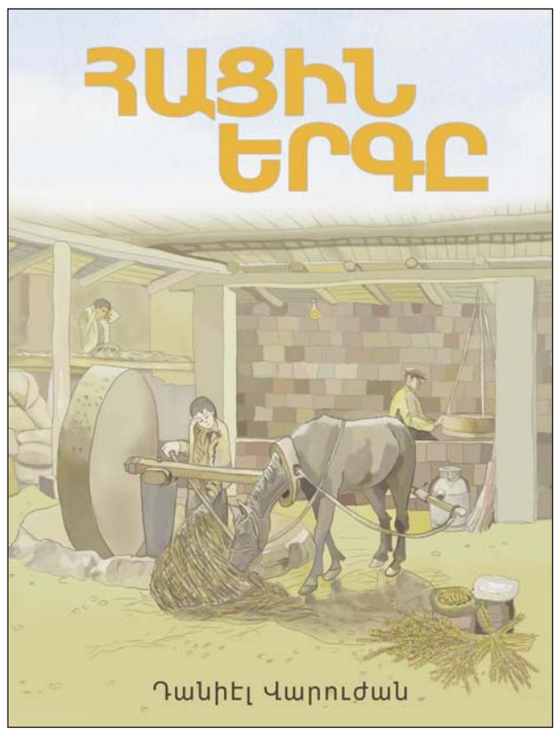
Կ’ուզեմ առանձնացնել, սակայն, Վարուժանի գլուխգործոցներէն մէկը՝ «Հացին երգը»:

Վարուժանի «Հացին երգը»-ին մէջ ես կը գտնէի այն հողը, զոր կը մշակէր մեր գիւղացին, այն պարարտ ցորենը, որ կը խոնարհէր արեւուն տակ, եւ այն հացը, որուն մէջ կային՝ աշխատանքի քրտինքը, ընտանիքի գոյատեւումը եւ հայ ժողովուրդի տոկունութեան խորհուրդը:

Որովհետեւ ես ալ Այնճարի գիւղացի էի: Հայրս՝ Պօղոսը, Այնճարի տափաստաններուն ու ցորենի արտերուն մէջ տքնաջան աշխատող հողագործն էր, իսկ մայրս՝ Ագնէսը, կիզիչ փուռին առջեւ՝ ամբողջ գիւղին համար կենսատու հաց պատրաստողը:

Հողին բոյրը, ցորենի ոսկեգոյն հասկերն ու մօրս թխած հացին անուշ բոյրը եղան մանկութեանս անբաժանելի յուշերն ու հոգիիս մշտատեւ ներշնչարանը: Եւ թերեւս այդ պատճառով Վարուժանի պատկերները այդքան խոր կերպով կը հմայէին հոգիս ու ամբողջ էութիւնս:

Անոր բառերուն մէջ կը տեսնէի՝ մեր գիւղին արտերը, մեր բազմաչարչար ժողովուրդի աշխատաւոր մարդուն ճաքճքած ձեռքերը, հողին հանդէպ ունեցած սէրն ու պաշտամունքը:

Վարուժանի բանաստեղծութիւնը ինծի համար հեռաւոր գրական աշխարհի մը ստեղծագործութիւն չէր. ան իմ ապրած կեանքիս, մանկութեանս եւ մեր ժողովուրդի գոյապայքարի բանաստեղծական արտայայտութիւնն էր:

Այդ հմայքն ու ակնածանքը տարիներ շարունակ հետս մնացին ու հարստացուցին ամբողջ ներաշխարհիս:

Եւ ճակատագրի անսպասելի դասաւորումով մը, օր մը առիթը ունեցայ հանդիպելու Հայկ Վարուժանին՝ Դանիէլ Վարուժանի որդիին: Հանդիպում մը, որուն մասին մինչեւ այսօր մտածելուս՝ հոգիս կը լեցուի անբացատրելի յուզումով:

Հրաւիրուած էի Քալիֆորնիոյ Ֆրեզնօ քաղաքը՝ Մուսա Լերան հերոսամարտի 87-ամեակի տօնակատարութեան առիթով: Բանախօսութեանս ընթացքին արտասանեցի Դանիէլ Վարուժանի բանաստեղծութիւններէն քառեակ մը: Թերեւս այդ պահուն իսկ ճակատագիրը իր անտեսանելի նախախնամութիւնը սկսած էր հիւսել:

Խօսքիս աւարտէն ետք անակնկալօրէն իմացայ, որ Ֆրեզնոյի մէջ երկար տարիներէ ի վեր կը բնակէր նահատակ բանաստեղծ Դանիէլ Վարուժանի որդին՝ Հայկ Վարուժանը:

Այդ լուրը պարզ տեղեկութիւն մը չէր ինծի համար: Անմիջապէս հոգիս լեցուեցաւ հետաքրքրութեամբ, յուզումով եւ խոր ակնածանքով: Ինչպիսի՞ մարդ էր Հայկը, որ իր կեանքով կը շարունակէր կրել հայոց մեծ բանաստեղծին անունն ու ժառանգութիւնը: Ի՞նչ յիշատակներ, ի՞նչ պատմութիւններ եւ ի՞նչ մասունքներ կը պահէր իր հոգիին ու տան մէջ՝ հօրմէն իրեն մնացած:

Եւ այսպէս, նախապէս պայմանաւորուելով, կնոջս՝ Ժիւլիէթին հետ ուղղուեցանք Սելեստ փողոցին վրայ գտնուող Հայկ Վարուժանի տունը:

Դրան առջեւ մեզ կը սպասէր ալեհեր Հայկը: Այդ պահուն հոգիիս մէջ ժամանակը կարծէք կանգ առաւ: Հայկ Վարուժանի դիմաց կանգնած՝ ակամայ մտովի վերադարձայ դէպի 1915 թուականը, դէպի այն սեւ ու քստմնելի օրերը, երբ հայ ժողովուրդի մտաւորական ընտրանին բռնութեամբ արմատախիլ կ’ըլլար իր ժողովուրդէն:

Եւ ահա իմ դիմաց կանգնած էր մարդ մը, որ ծնած էր այդ մեծ ողբերգութեան անմիջական շարունակութեան մէջ: Մարդ մը, որ լոյս աշխարհ եկած էր հօր նահատակութենէն ամիսներ ետք: Մարդ մը, որ երբեք չէր ճանչցած իր հայրը, բայց ամբողջ կեանքին ընթացքին կրած էր անոր անունին ու յիշատակին լոյսն ու ծանրութիւնը:

Այդ պահուն Հայկ Վարուժանի դէմքին ընդմէջէն կարծէք կը նշմարէի զինք՝ Դանիէլ Վարուժանը: Կը մտածէի. եթէ Վարուժանը ապրած ըլլար, ի՞նչ նոր գանձերով պիտի հարստանար հայ գրականութիւնը, ի՞նչ նոր հանճարեղ պատկերներով պիտի ազնուանային հայ սերունդներու հոգիները, ի՞նչ հզօր ազգային երգեր պիտի ծնէին անոր քնարին տակ:

Բայց պատմութիւնը, դժբախտաբար, հայ ժողովուրդէն խլեց ոչ միայն մարդ մը, այլ նաեւ՝ հանճար մը, որ տակաւին իր ստեղծագործական գագաթնակէտերուն պիտի հասնէր:

Հայկ Վարուժանին տունը ինքնին արուեստի աշխարհ մըն էր: Պատերը զարդարուած էին իր գեղանկարներով, իսկ բնակարանը կարծէք փոքրիկ ցուցասրահի մը վերածուած էր:

Համեստ ժպիտով մը ան պատմեց, թէ հօր նման բանաստեղծական մեծ տաղանդ չէ ունեցած, սակայն արուեստի հանդէպ ունեցած սէրը ուրիշ կերպով արտայայտած է՝ գեղանկարչութեան ճամբով:

Եւ այդտեղ դարձեալ զգացի, որ արուեստը երբեմն սերունդէ սերունդ կը փոխանցուի ոչ միայն բառով, այլ նաեւ՝ հոգեկան

ապրումով ու զգայունութեամբ:

Բանաստեղծ հօր արուեստի սէրը որդւոյն մէջ վերածուած էր գոյնի, խօսքը՝ պատկերի, երգը՝ գեղանկարի:

Մեր երկար ու մտերմիկ զրոյցին ընթացքին Հայկ Վարուժան պատմեց իր մօրմէն լսած յիշատակներուն, որբանոցային տարիներուն եւ իր հօր ողբերգական ճակատագրին մասին: Ամէնէն յուզիչ պահերէն մէկը այն եղաւ, երբ ան ցոյց տուաւ հօրմէն իրեն մնացած մասունքը՝ ծխամորճը:

Պատին վրայ, շրջանակի մը մէջ պահուած այդ փոքրիկ առարկան սովորական ծխամորճ մը չէր: Ան Դանիէլ Վարուժանի շրթներուն դպած մասունք մըն էր: Այդ ծխամորճին դիմաց կանգնած՝ ակամայ մտածեցի, որ երբեմն պատմութեան մեծագոյն ողբերգութիւնները կը խտանան ամէնէն փոքրիկ առարկայի մը մէջ, ինչպէս՝ հօրս չորցած նարինջը:

Այդ ծխամորճին մէջ ես կը տեսնէի ամբողջ կեանք մը: Կը տեսնէի Պոլիսը: Կը տեսնէի հայ մտաւորականութեան ոսկեդարը: Կը տեսնէի բռնագաղթը, չարչարանքը եւ մեր ժողովուրդի նահատակութիւնը: Եւ միաժամանակ կը տեսնէի հայ ժողովուրդի աննկուն ոգին, որովհետեւ Վարուժանը սպաննուեցաւ, բայց իր խօսքն ու ոգին մնացին կենդանի: Իր մարմինը սպաննեցին, բայց իր բանաստեղծութիւնը մնաց յաւերժ զնգացող ղօղանջ մը, եւ այդ բանաստեղծութիւնը շարունակեց ապրիլ հայոց հոգիին ու ապրումներուն մէջ:

Դանիէլ Վարուժանը մեր գրականութեան մէջ միայն մեծ բանաստեղծ մը չէ: Ան հայութեան կենսական, զօրեղ գիւղին երգիչն է: Ան երգեց՝ հողը, արեւը, աշխատանքը, սէրը, գեղեցկութիւնը, մարմինն ու հոգին, հայ մարդու ստեղծագործ ուժը:

Ան հայ գիւղացին տեսաւ ոչ իբրեւ խեղճացած ու ճնշուած մարդ, այլ՝ իբրեւ խաչբուռ հիւսող եւ ստեղծագործ կամքի տէր ուժ:

Այդ է «Հացին երգը»-ի մեծ խորհուրդը: «Հացին երգը» Վարուժանի ստեղծագործութեան մէջ սնունդի մասին միայն չէ:

Հացը աշխատանք է:

Հացը քրտինք է:

Հացը հողին հետ մարդու դարաւոր կապն է:

Հացը ապրելու իրաւունքն է:

Եւ հացը, վերջապէս, ժողովուրդի գոյատեւման խորհուրդն է:

Թերեւս այդ պատճառով էր, որ Այնճարի գիւղացի պատանիի հոգիս այդքան խոր կապուեցաւ Վարուժանի աշխարհին:

Ես կը հասկնայի այդ լեզուն: Ան իմ գիւղիս լեզուն էր: Ան մեր արտերուն լեզուն էր: Ան լեզուն էր այն մարդոց, որոնց ճաքճքած ձեռքերը հողին մէջ էին, իսկ աչքերը՝ դէպի երկինք:

Եւ այդ հողասէր ու կենսապաշտ բանաստեղծին մէջ ես կը գտնէի նաեւ հայ մարդու ազգային հպարտութիւնը եւ նոր հայրենիք կերտելու անսպառ կամքը:

Հայկ Վարուժանին հետ հանդիպումս, սակայն, միայն անցեալի մասին զրոյց մը չէր: Ան ինծի համար հանդիպում էր պատմութեան շարունակութեան հետ:

Ան կը հաստատէր, որ Ցեղասպանութեան նպատակը ոչ միայն հայ ժողովուրդի ֆիզիքական գոյութեան ոչնչացումն էր, այլ նաեւ՝ անոր ստեղծագործ միտքը, մշակոյթն ու հոգեւոր ուժը լռեցնելը:

Սակայն Վարուժանի անունը այսօր կը շարունակէ ապրիլ: Ապրիլ՝ իր գրականութեամբ: Ապրիլ՝ իր ստեղծած պատկերներով: Ապրիլ՝ հայ դպրոցներուն մէջ: Ապրիլ՝ հայ երիտասարդութեան հոգիներուն մէջ: Եւ ապրիլ՝ բոլոր անոնց մէջ, որոնք երբ կը կարդան «Հացին երգը», հողին բոյրը կը զգան, արեւին ջերմութիւնը կը տեսնեն եւ հայ գիւղացիին ստեղծագործ ձեռքերը կը պատկերացնեն:

Յուզիչ էր նաեւ Հայկ Վարուժանին պատրաստակամութիւնը՝ իր գեղանկարչական գործերէն մէկը նուիրելու հեռաւոր Թորոնթոյի ՀՕՄ-ի վարժարանի աշակերտութեան: Այդ պատրաստակամութիւնը միայն գեղանկար մը նուիրելու ժեստ չէր: Ան սերունդներուն փոխանցուող պատգամ մըն էր: Պատգամ մը, որ արուեստը եւ ազգային ժառանգութիւնը պէտք է շարունակուին, որ՝ նորահաս սերունդը պէտք է ճանչնայ իր մեծերը, որ՝ Վարուժանի անունը պէտք է մնայ ոչ միայն դասագիրքերու մէջ, այլեւ ապրող ներկայութիւն՝ ազգի գիտակցութեան մէջ:

Այդ յիշատակելի հանդիպումէն ժամանակ մը ետք Ֆրեզնոյէն եկած հեռաձայն մը խռովեց հոգիս. ընկերս կը գուժէր Հայկ Վարուժանի մահուան տխուր լուրը:

Այդ պահուն դարձեալ մտքէս անցաւ մեր հանդիպումը: Դրան առջեւ սպասող ալեհեր մարդը: Արուեստով լեցուն տունը: Հօր ծխամորճը: Մօր պատմած ողբերգական յուշերը: Եւ, ամէնէն աւելի, այն աներեւակայելի ճակատագիրը, որ Հայկ Վարուժանը կը կապէր հայոց ցեղասպանութեան ամէնէն սեւ օրերուն:

Հայկ Վարուժանը մեկնեցաւ: Բայց այդ հանդիպումը մնաց իմ յիշողութեանս մէջ՝ որպէս բացառիկ հոգեկան ապրում մը:

ՅԱԿՈԲ ՃԱՆՊԱԶԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԸՆԿԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀՈԼՈՎՈՅԹԸ

Արդեօք ընտանիքը կը փլուզուի՞, թէ՞ կը վերահմաստաւորուի:

Մամուլի եւ ընկերային ցանցերու մէջ յաճախ կը հնչէ այն ահազանգը, թէ՝ «ընտանիքի հաստատութիւնը կը քանդուի», քանի որ ամուսնութիւնները կը նուազին, իսկ ամուսնալուծումները կը բազմանան:

Արդեօք «ընտանիքի փլուզում»-ը իրականութեան մէջ պարզապէս աւանդական պարտադրուած ձեւի մը փլուզո՞ւմն է, որ իր տեղը կը զիջի ընտրութեան վրայ հիմնուած նոր հասկացողութեան մը:

Արդեօք հին ընտանիքը իտէալակա՞ն էր:

Անցեալը իտէալականացնելը հասարակական մեծագոյն սխալներէն է: Մենք հակուած ենք կարծելու, թէ հին ժամանակներու ընտանիքները կառուցուած էին անխախտ սիրոյ եւ հաւատարմութեան վրայ: Սակայն պատմութիւնն ու գրականութիւնը այլ բան կը վկայեն: Եւրոպական հին բանահիւսութեան եւ արքունական ժամանակագրութիւններուն մէջ յաճախ կը տեսնենք, որ թագաւորներն ու ազնուականները կ’ամուսնանային պարզապէս տարածքներ կամ հարստութիւններ միացնելու նպատակով, մինչդեռ իրենց իսկական զգացումները կը բաւարարէին դղեակներէն դուրս՝ ծածուկ սիրուհիներով կամ սիրեկաններով:

Գրականութիւնը անխնայ կերպով մերկացուցած է այս կեղծիքը: Կիւսթաւ Ֆլոպերի «Տիկին Պովարի» վէպը ցնցիչ կերպով կը պարզաբանէ, թէ ինչպէ՛ս հասարակութեան պարտադրանքով կնքուած, բայց սիրով չշաղախուած ամուսնութիւնը կինը կը մղէ դաւաճանութեան: Իսկ հայ իրականութեան մէջ Գրիգոր Զոհրապի նորավէպերը, օրինակ՝ «Այրին» կամ «Փոստալը», կը քանդեն «սուրբ» նահապետական ընտանիքի պատրանքը՝ բացայայտելով բռնութիւնը, կնոջ անհրաւուած վիճակն ու այն հասարակական կեղծիքը, ուր ամուսիններու միջեւ կապը յաճախ ձեւական էր: Արիւնակցական կապերէ, տնտեսական դաշինքէ բխած ընտանիքը, մարդկութեան արշալոյսէն ի վեր, սիրոյ վրայ հիմնուած չէր, ինչպէս այսօր կ’երեւակայենք: Անիկա բարդ հաստատութիւն մըն էր, ուր կը միահիւսուէին՝ արիւնակցական կապերը, տնտեսութիւնը, սեփականութեան փոխանցումը, քաղաքական դաշինքներն ու զաւակներու ֆիզիքական պաշտպանութիւնը: Այս հին համակարգը ունէր իր առաւելութիւնները, ան կու տար մեծ կայունութիւն, ընկերային անվտանգութիւն եւ ցեղախումբի զօրաւոր աջակցութիւն: Բայց միւս կողմէն, անհատի ընտրութեան ազատութիւնը խիստ սահմանափակ էր, տնտեսական կախուածութիւնը՝ բացարձակ, եւ բազմաթիւ կործանարար կամ բռնի յարաբերութիւններ կը շարունակ--ուէին պարտադրաբար:

Այսօր մեծ տեղաշարժ եւ ընտրութեան յեղափոխութիւն կատարուեցաւ:

Այժմ պատկերը հիմնովին փոխուած է, բայց ոչ թէ պարզապէս որովհետեւ մարդիկ յանկարծ դարձան յուզականօրէն աւելի խելացի, այլ որովհետեւ տեղի ունեցաւ գիտակցութեան արմատական տեղաշարժ՝ դէպի մտերմիկ յարաբերութիւններ, հոգեկան առողջութիւն եւ անհատական իրաւունքներ: Այս զարթօնքը զուգորդուեցաւ կնոջ կրթութեամբ, աշխատանքով եւ օրէնսդրական պաշտպանութեամբ: Նախկին «Պէտք է ամուսնանամ, որպէսզի գոյատեւեմ կամ հասարակութեան կողմէ ընդունուիմ» մօտեցումը յեղափոխուեցաւ եւ վերածուեցաւ՝ «Կ’ուզեմ ամուսնանալ այս որոշակի անձին հետ» գիտակից ընտրութեան:

Այնուամենայնիւ, ինչո՞ւ ամէն ինչ աւելի դժուար դարձաւ:

Ահա հո՛ւս կը ծագի արդի ժամանակներու ամէնէն հետաքրքրական հակասութիւնը. որքան մարդը աւելի ազատ կը դառնայ իր կողակիցը ընտրելու մէջ, այնքան անոր ակնկալիքները կը բարձրանան: Անցեալին ամուսնութիւնը պարտականութիւններու բաշխում էր՝ հայրը դրամ կ’ապահովէր, մայրը զաւակները կը խնամէր: Այսօր մենք կ’ակնկալենք, որ մեր կողակիցը ըլլայ միաժամանակ մեր սիրեկանը, լաւագոյն բարեկամը, հոգեբանական յենարանը, տնտեսական գործընկերն ու մտաւորական հաղորդակիցը: Այս հսկայական բեռը ամուսնութեան հաստատութիւնը կը դարձնէ աւելի ազատ, բայց նաեւ՝ շատ աւելի պահանջկոտ:

Ամուսնալուծումը ընտանիքի ձախողութի՞ւն է, թէ՞ ելք:

Այս լոյսին տակ, ամուսնալուծումներու բարձր տոկոսը ինքնին ապացոյց չէ ընտանիքի բարելաւման, ոչ ալ՝ անոր վերջնական կործանման: Անիկա որոշ պարագաներու հետեւանք է այն իրողութեան, որ անհատները այլեւս կարողութիւնը ունին մերժելու վնասակար, բռնի կամ թունաւոր յարաբերութիւնները: Սակայն միեւնոյն ատեն անիկա կ’արտացոլացնէ այն իրականութիւնը, որ մարդիկ այլեւս չեն հանդուրժեր միջակութիւնը, եւ յարաբերութեան մէջ բարձր բաւարարուածութեան պակասը շատ աւելի արագ կը յանգեցնէ կապի խզման:

Ի՞նչ կը պատահի զաւակներուն:

Այս քննարկումը թերի կ’ըլլայ՝ առանց զաւակներու ճակատագիրին անդրադառնալու: Բռնութեամբ, սառնութեամբ եւ մնայուն վէճերով լեցուն տան մը մէջ «յանուն զաւակներուն» միասին մնալը անպայմանօրէն աւելի լաւ չէ, քան՝ բաժանումը:

ԽՈՐԷՆ ՓԻԼԱՒՃԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

ՌՈՍՏՈՄԻ «ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՏԱՐԲԵՐ» ՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ...

Շարունակուած 3-րդ էջէն

բացառող նպատակներ: Ռոստոմը հէնց այս հակադրութիւնն է մերժում՝ ցոյց տալով, որ ժողովրդի կարիքների հոգածութեան ցանկութիւնը ոչ միայն չի հակադրւում յեղափոխական պայքարի նպատակներին, այլեւ դրա դրսեւորումներից մէկն է:

Նրա հարցադրումը կտրուկ է. «Ո՞վ է ասում, թէ հարկաւոր չէ հաց տալ ժողովրդին...»:

Այս հարցադրումով Ռոստոմը բացայայտում է հացի եւ յեղափոխական պայքարի միջեւ ստեղծուած հակադրութեան կեղծ բնոյթը: Ժողովրդի բարօրութեան հոգածութեան եւ յեղափոխական պայքարի նպատակների միջեւ եղած կեղծ երկընտրանքը ծագում է այն ժամանակ, երբ ընկերային հոգածութիւնը ներկայացւում է որպէս ազգային պայքարից նահանջը հիմնաւորող առաջնահերթութիւն: Ռոստոմն այս դիրքորոշումը հիմնաւորում է Դաշնակցութեան իսկ պատմական փորձով. ժողովրդի ընկերային կարիքներով մտահոգութիւնն ու յեղափոխական պայքարը նրա քաղաքական ընկալման մէջ երբեք միմեանց բացառող ուղղութիւններ չեն եղել:

«Ո՞ւր էիք դուք, երբ Սասունի կոտորածից յետոյ Դաշնակցութիւնը ստիպուած եղաւ մասամբ շեղուել իր բուն գործունէութիւնից եւ զբաղուել բարեգործութեամբ... Ո՞ւր էիք դուք վերջին կոտորածներից յետոյ, երբ դարձեալ Դաշնակցութիւնն առաջինը եղաւ թշուառ, տառապած ժողովրդին անմիջական դրամական օգնութիւն հասցնող...», գրում է նա:

Ռոստոմի համար ժողովրդի ընկերային խնդիրները յեղափոխական պայքարի օրակարգի անբաժանելի մասն են: Նրա քննադատութիւնն ուղղուած է այն քաղաքական փոխակերպմանը, որի պայմաններում այդ խնդիրները դադարում են ընկալուել իրենց բուն նշանակութեամբ եւ սկսում են ծառայել ժողովրդին պարտադրուող կեղծ օրակարգի քաղաքական նպատակներին: Այդ պահից ժողովրդի բարօրութեան մասին հոգածութիւնը վերածւում է քաղաքական դիրքորոշման փոփոխութեան «բարոյական» հիմնաւորման՝ յեղափոխական պայքարից նահանջը ներկայացնելով որպէս անհրաժեշտութիւն:

«Հաց, ոչ թէ զէնք» հակադրութիւնը նրա համար ոչ թէ պարզ քաղաքական նախապատուութեան հարց է, այլ՝ կեղծ երկընտրանք, ըստ որի, ընկերային հիմնահարցերն ու յեղափոխական պայքարը միտումնաւոր ներկայացւում են որպէս միմեանց հակադրուող խնդիրներ: Այդ կեղծ երկընտրանքը հասարակութեանը պարտադրելուց յետոյ փոխւում է հարցադրումը: Խօսքն արդէն ոչ թէ յեղափոխական պայքարն ու ժողովրդի ընկերային բարօրութիւնը միմեանց հետ համադրելու, այլ դրանցից մէկին՝ ընկերային բարօրութեանը, առաջնահերթութիւն տալու մասին է: Այդպիսով, ընկերային կարիքը վերածւում է յեղափոխական պայքարը դադարեցնելու պահանջի հիմնաւորման, իսկ ժողովրդի բարօրութեան հոգածութիւնը՝ այդ պահանջը քաղաքականօրէն արդարացնելու միջոցի:

«Դրօշակ», թիւ 9, 2026

(Շար. 1)

ԸՆՏԱՆԻՔԻ...

Շարունակուած 5-րդ էջէն

Սակայն հարկ է ընդունիլ, որ ամուսնալուծումն ալ ինքնին կրնայ պատճառել հոգեբանական եւ տընտեսական խոր վնասներ: Հետեւաբար ո՛չ «միասին մնալը» միշտ բացարձակ բարիք է, ո՛չ ալ «բաժնուիլը» անվնաս ազատագրում:

Արդիականութեան մութ կողմը պէտք չէ մոռնալ, որ ընտանիքի նոր տեսքը զերծ չէ թերութիւններէ: Անհատապաշտութեան եւ ազատութեան այս դարաշրջանը յառաջացուցած է նաեւ աննախադէպ առանձնութիւն եւ մեկուսացում: Մարդիկ կը դժուարանան յանձնառութիւններ ստանձնելու իսկ կատարելութեան անվերջ փնտռտուքը յարաբերութիւնները կը դարձնէ շատ աւելի դիւրաբեկ եւ անկայուն:

Ի վերջոյ՝ ո՞ր ընտանիքը կը մեռնի, եւ ո՞րը կը ծնի:

Գլխաւոր հարցումը այն չէ, թէ արդեօք ընտանիքը կը մեռնի՞: Իրական հարցումը այն է, թէ ընտանիքի ո՞ր տեսակն է, որ կը կործանի, եւ ո՞ր նոր տեսակն է, որ կը ծնի անոր աւերակներուն վրայ:

Ընտանիքը այլեւս այն հաստատութիւնը չէ, որուն անքակտելիութիւնը հասարակութիւնը կ'երաշխաւորէր արտաքին ճնշումով եւ սարսափով: Այսօր անիկա պարտաւոր է արդարացնել իր գոյութիւնը յարաբերութեան ներսիդին՝ օրէ օր կառուցուող վստահութեամբ, սիրով եւ գործընկերութեամբ: Այս անցումը ընտանիքը չի սպաններ, այլ զայն կը կանգնեցնէ շատ աւելի դժուար, բայց եւ անհամեմատ աւելի ճշմարիտ գոյաբանական փորձութեան մը դիմաց:

Հալէպ

«ՀԱՑԻՆ ԵՐԳԸ»-ԷՆ...

Շարունակուած 5-րդ էջէն

Մնաց նաեւ աւելի խորացած ակնածանքս Դանիէլ Վարուժանի հանդէպ, որովհետեւ Վարուժանը միայն անցեալի մեծութիւն մը չէ. ան մեր ներկան է, մեր ազգային հոգիին կենդանի ձայներէն մէկը:

Եւ քանի դեռ հայ գիւղացին հողը կը սիրէ, քանի դեռ հայ մարդը իր քրտինքով հաց կը ստեղծէ, քանի դեռ հայ երիտասարդ մը կը կարդայ Վարուժանի տողերը եւ հմայուած կը մնայ անոր պատկերներով, Դանիէլ Վարուժանը պիտի շարունակէ ապրիլ:

Իսկ ինծի համար՝ Այնճարի գիւղացիի հոգիով մեծցած հայուս համար, Վարուժանի աշխարհին դուռը բացող կախարդական բանալին միշտ պիտի մնայ «Հացին երգը»:

Այդ երգին մէջ ես գտայ ոչ միայն բանաստեղծը, այլ նաեւ՝ հողը, աշխատանքը, հայ գիւղացին, հայրենիքի կարօտը եւ հայ ժողովուրդի ապրելու անսպառ կամքը:

Եւ այդ պատճառով ալ՝
Փա՛ռք Դանիէլ Վարուժանի անմար հանճարին:
Փա՛ռք հայ գրականութեան այդ հսկային, որուն մարմինը նահատակուեցաւ, բայց խօսքը դարձաւ անմահութիւն:

ՕՐԱՑԵՑՔ

16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

●1918.- Պոլսոյ մէջ կը հիմնուի Հայ Մարմնամարզական ընդհանուր միութիւնը:

●1923.- Ծնունդ նկարիչ Վահրամ Խաչիկեանի, Մեղրիի մէջ: Մահացած է 2002-ին, Երեւան:

●1933.- Ծնունդ գրականագէտ Ջաւէն Աւետիսեանի, Տաւուշի Խաշթառակ գիւղը: Մահացած է 2022-ին:

●1939.- Ծնունդ երգահան Ռոպերթ Ամիրխանեանի, Երեւանի մէջ:

●1951.- Ծնունդ Արցախեան ազատամարտի մասնակից, կամաւորական առաջին ջոկատներու կազմակերպիչներէն Գեղազնիկ Միքայէլեանի, Արագածոտնի Լեռնարոտ գիւղը: Սպաննուեցաւ 1990-ին, Երեւանի մէջ:

●1959.- Ծնունդ բանաստեղծ եւ գրականագէտ Արթուր Անդրանիկեանի, Գիւմրիի մէջ:

●1963.- Ծնունդ Արցախեան ազատամարտի մասնակից Եուրի Անտոնեանի, Ասկերանի Աստղաշէն գիւղին մէջ: Նահատակուեցաւ 1994-ին, Ղարբանդի մէջ:

●1992.- Նահատակութիւն Արցախեան ազատամարտի մասնակից Մաւրիկ Ալեքսանեանի, Ստեփանակերտի մէջ: Ծնած էր 1954-ին, Շուշիի Հին Շէն գիւղը:

●1992.- Նահատակութիւն Արցախեան ազատամարտի մասնակից Հեղինէ Բդոյեանի, Ուխտաձորի մէջ: Ծնած էր 1973-ին, Երեւան:

●1996.- Մահ Արցախեան ազատամարտի մասնակից, հետախուզական վաշտի հրամանատար Ալեքսանդր Ալեքսանեանի: Ծնած էր 1968-ին, Պաքու:

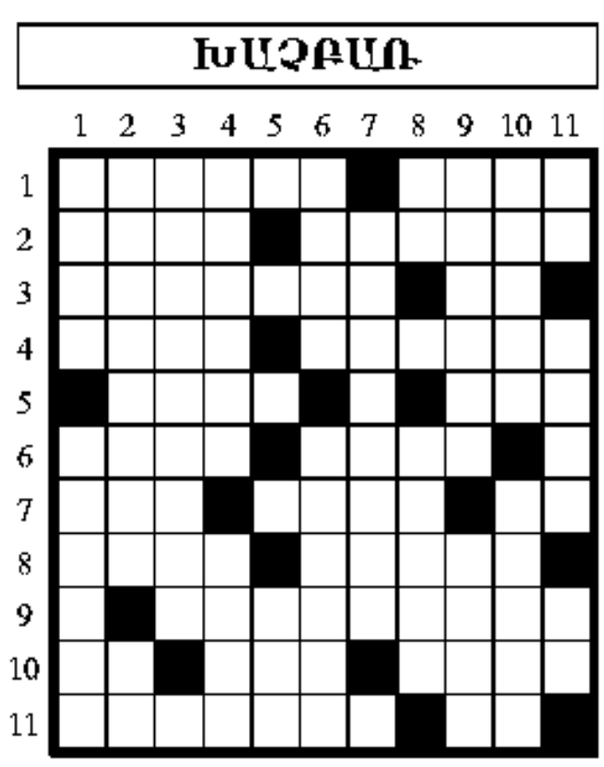
●1996.- Ծնունդ քառօրեայ պատերազմի մասնակից Ռոպերթ Աբաջեանի, Երեւանի մէջ: Նահատակուեցաւ 2016-ին, Մարտակերտի ուղղութեամբ դիրքը պաշտպանելու ընթացքին:

●2004.- Մահ բանաստեղծ Լեւոն Միրիջանեանի, Երեւանի մէջ: Ծնած էր 1933-ին, Երեւան:

●2013.- Վախճանում Արսէն արքեպիսկոպոս Բերբերեանի, Աղեքսանդրիոյ մէջ: Ծնած էր 1937-ին Աղեքսանդրիա: Եղած է Արարատեան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ, Գուգարքի առաջնորդ, գերագոյն հոգեւոր խորհուրդի անդամ եւ հեղինակ է բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններու:

ԺԱՄԱՆՑ

ԽԱՉԲԱՌ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Մանր կարկուտ - Այժմ:
2. Արական օտար անուն - Տանուիկին:
3. Ափրիկեան երկիր - Աղբիւր:
4. Արական օտար անուն - Յուլական:
5. Դահլիճ - Արական օտար անուն:
6. Սեմական դից - Համանուն պապեր:
7. Պատշաճ - Կուռքերու նուիրուած վրան - Ցուցական ածական:
8. Խրճիթ - Խորշ, կապիճ:
9. Կարճ ու կարուկ (խօսք):
10. Իրերայաջորդ գիրեր - Այբուբենէն - Անգլիական նախկին ոսկեդրամ:
11. Պարպէ - Տառի մը անունը:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1. Բարձր ծառատեսակ - Անձով գրաւական:
2. Իմ կրցածիս չափ - Այբուբենէն:
3. Տուար, կամարի մոյթ:
4. Ամբողջանալ - Քրիստոս իր առաջին հրաշքը հոն իրագործեց:
5. Կարիճ:
6. Խոհիլ - Ընդհէնները կանաչ կեղեւ:
7. Տակառագործի կռճոյ:
8. Ռամկօրէն՝ այո՛ - Գործիք մը ուղղով շարժող լծակ:
9. Ջորի, բեռնակիր անասուն - Կեռ:
10. Միւս - Արցախի հնավայրերէն:
11. Ժխտական մասնիկ - Ձիու կռնակ - Պետրոս Դուրեանի քերթուածներէն:

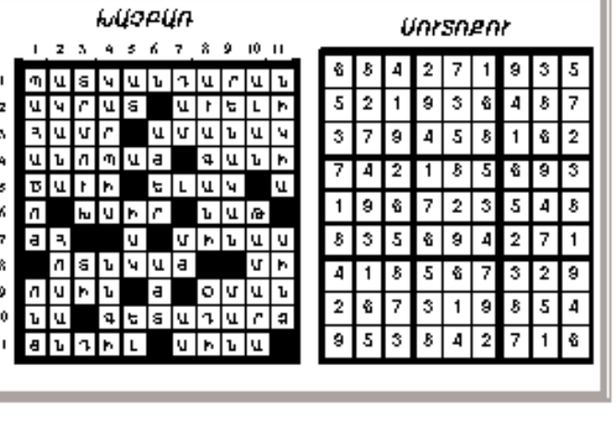
Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ

ՍՈՒՏՈՔՈՒ

9						2		
		6	5					
		1	2			4	9	
					2		7	
4	7			1			3	
	3		4		5	1		
					1			6
	1			9		3		2
7		5						

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերով եւ սիւնակներով (9x9) կազմուած գծագրացոյցը բաղկացած է իրարակնքիւրը 9 քառակուսի հաջորդ 9 բաժիններէ (3x3): Բացառումի սկզբունքին կիրառումով իւրաքանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը զետեղել՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիւնակ եւ 9 քառակուսիներից իւրաքանչիւր բաժին ունենայ 1էն 9 թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ ո՛չ մէկ պարագայի մէջ թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժինի մէջ: Ակնարկ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ զետեղուած են:

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆՑԻ ԽԱՉԲԱՌԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ

ԱՅՍՕՐ՝ «ՎԱՆԱՅ ՁԱՅՆ»-ԷՆ
Radio Voice of Van - Վանայ Ձայն FM: 94.7 եւ 95 MHz

7.00- Քայլերգներ
7.03- Առաւօտ լուսոյ / Բարի լոյս
7.15- Հանդարտ երգեր
7.30- «Երկու բարեւ»
8.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
9.00- «Երկու բարեւ»
10.00- Ժողովրդային երգեր
10.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (ուղիղ՝ դիմատետրով)
10.45- Եղանակներ
11.00- «Յաւելուած» (Թորգոմին հետ)
11.20- Արդի մշակումով ժողովրդային երգեր
12.00- «Հայեացքն Արցախին» **(տեսանիւթ՝ դիմատետր)**
12.30- Սիրային երգեր
1.00- Ազգային-հայրենասիրական երգեր
1.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
2.00- «Յիշատակելիները» (Ռոման Աղաբեկեան)
2.05- Յեղափոխական երգեր
3.00- «Քըլ եոմ պիոյմու» **(ուղիղ՝ դիմատետրով)**
4.00- «Գրքիս հետ» (Իրմա Տէտէեանի արխիւէն)
4.20- Զուգերգներ
5.00- «Վանայ Ձայն»-ը երեկոյեան
5.05- Ժողովրդային երգեր
5.30- «Շողարձակ». հիւրեր՝ Կարէն Մակինեան, Նայիրի Ալեքսանտրեան եւ Յովիկ Գլընճիպաշեան **(ուղիղ՝ դիմատետրով)**
6.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
6.50- Խանդավառ երգեր
8.00- Օրուան երգիչ (Ռազմիկ Պաղտասարեան)
8.30- Հայրենի սիրուած երգիչներու կատարումներ
9.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (կրկ.)
9.45- Եղանակներ
10.00- «Ոսկի աքաղաղ» (Է. հաղորդում)
10.30- Էսդրատային երգեր
11.00- Իտալական երեկոյ
12.00- «Յիշատակելիները» / Յեղափոխական երգեր
2.00- Զուգերգներ
3.00- Կրկնութիւններ
5.00- Հայերէն այլազան երգեր
6.00- Հանդարտ երաժշտութիւն

Ձեր մնայուն ընկերակիցը Radio Voice of Van:Live
DOWNLOAD Google Play App Store

ՊԱՍՔԵԹՊՈԼ

ՀՄԲՄ ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆԻՆ ՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ

Ուրբաթ գիշեր Լիբանանի պասքեթպոլի ախոյեանութեան 4-րդ շաբթուան մրցումներուն գծով ՀՄԸՄ-ի տղոց խումբը կը մրցէր Աթլասի դէմ:

Մինչեւ կիսախաղ լայն առաւելութիւն ունենալէ ետք, ՀՄԸՄ-ի տղաքը հետզհետէ կորսնցուցին իրենց առաւելութիւնը եւ մրցումին վերջին 22 երկվայրկեաններուն 3 կէտնոց կողով մը ստացան ու պարտուեցան 89-92 արդիւնքով:

Պէտք է ըսել, որ բաւական անբախտ էր խումբը, որ պահ մը մինչեւ 20 կէտերու ալ հասցուց իր առաւելութիւնը, եւ շատ հաւանաբար համակիրներու բացակայութիւնը իր մեծ դերը ունէր, որ մրցակիցը կարենայ վերադառնալ մրցումին մթնոլորտին եւ յաղթէ գրեթէ անյոյս այս մրցումին:

Լիբանանի պասքեթպոլի ախոյեանութիւնը յառաջիկայ երկու շաբաթներուն դադար պիտի առնէ: ՀՄԸՄ-ի յաջորդ մրցումը տեղի պիտի ունենայ 1 դեկտեմբերին, Էն. Էս. Էյ.-ի դաշտին վրայ:

ՄԱՀՏՐԱԿԻ ՊԱՏԱՆԻՆԵՐՈՒ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՀԷ ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ՝ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԱԽՈՅԵԱՆ

Միջազգային վարպետ Վահէ Սուքիասեան դարձաւ Եւրոպայի ճատրակի պատանիներու (18 տարեկանէն վար) ախոյեան:

Վահէ Սուքիասեան կարելի 9 կէտերէն վաստկեցաւ 7,5 կէտ եւ կէս կէտով գերազանցեց Բ. դիրքը գրաւող ազրպէյճանցի Թունար Տաւուտովը եւ թուրք Չան Տուրաքը:

Յատկապէս վճռական էր Սուքիասեանի յաղթանակը Տաւուտովի դէմ (8-րդ հանգրուանին), ուր ան հետզհետէ հաստատեց պարագլուխի դիրքին վրայ: Վերջին հանգրուանին ալ հաւասարութիւն մը բաւարար եղաւ թուրք Տուրաքի հետ:

Այս ձեւով Վահէ Սուքիասեան յաջորդաբար երկրորդ տարին ըլլալով շահեցաւ 18 տարեկանէն վար պատանիներու Եւրոպայի ախոյեանի տիտղոսը, հակառակ անոր որ ան 8-րդ դասուած էր:

Թիւ 1 դասուած գերմանացի Մարիուս Տոյըր 6,5 կէտերով գրաւեց 6-րդ դիրքը:

Նարէ Իսախանեան դարձաւ Եւրոպայի մինչեւ 12 տարեկան պարմանուհիներու փոխախոյեան:

Իսախանեան 9-էն 7,5 կէտ հաւաքեց եւ կէս կէտով ետ մնաց լեհ Լիլա Ռատովսքայէն, որ դարձաւ ախոյեան:

14-րդ դիրքի վրայ դասուած Նարէ Իսախանեան առաջին անգամ ըլլալով դարձաւ Եւրոպայի լաւագոյններէն:

ՖԻՏԷ-ի վարպետ Տիգրան Համբարձումեան դարձաւ Եւրոպայի մինչեւ 14 տարեկաններու պրոնզէ մետալակիր:

Տիգրան Համբարձումեան կարելի 9 կէտերէն ձեռք ձգեց 7 կէտ՝ կէս կէտով ետ մնալով իսրայէլացի ճատրակի երկու վարպետներէ, որոնք գրաւեցին առաջին երկու դիրքերը:

Նոամ Սասոն եւ Ռահաւ Էլիրան Շիլոն 7,5 կէտեր ձեռք ձգած էին:

ՃԱՏՐԱԿ

ՀԱՅԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ ՅԱՂԹԵՑ ՔԱՐԼՍԵՆԻՆ

Ճատրակի աշխարհի ախոյեանութեան Հունգարիոյ մայրաքաղաք Պուտափեշտի մէջ տեղի ունեցող մրցումներուն, Գ. խմբակին մէջ, Հայաստանի ներկայացուցիչ Հայկ Մարտիրոսեան Գ. հանգրուանի իր ճակատումին յաղթեց աշխարհի թիւ 1 Մակնուս Քարլսենին:

Այս մրցումները տեղի կ՚ունենան 5 հանգրուաններու վրայ, ուր աշխարհի 24 լաւագոյն վարպետները բաժնուած են 4 խմբակներու եւ պիտի մրցին իրար դէմ:

Գ. խմբակին մաս կազմող Հայկ Մարտիրոսեան 11 կէտ ունի եւ կը գրաւէ Գ. խմբակին 3-րդ դիրքը, Բ. դիրքը գրաւող ռուս Իան Նեփոմնիաշչիի նման՝ 2 կէտով ետ մնալով Նետերլանտները ներկայացնող Անիշ Կիրիէն:

Հայկ Մարտիրոսեան Անիշ Կիրիի դէմ յաղթած էր առաջին ճակատումը, ապա պարտուած երկրորդ ճակատումին:

Բոլոր մասնակիցները երկու մրցումներ կը կատարեն իրար դէմ:

Հայկ Մարտիրոսեան Ա. հանգրուանին պարտութիւն կրելէ ետք ազրպէյճանցի մրցակից Շահրիար Մամեդեարովէն, կրցած էր յաղթել երկրորդ ճակատումին, ապա մրցած Կիրիի դէմ: Գ. հանգրուանին, ինչպէս նշեցինք, Մակնուս Քարլսենի դէմ յաղթած եւ հաւասարած էր 2 մրցումներու, իսկ Դ. հանգրուանին Նեփոմնաշներէն հաւասարութիւն խլած առաջին ճակատումին, բայց պարտուած երկրորդին:

Վերջին հանգրուանին Հայկ Մարտիրոսեանի մրցակիցը պիտի ըլլայ ամերիկացի Ապիմանիու Միշրան, որ խմբակին վերջին դիրքը կը գրաւէ:

Յաղթանակը 3 կէտեր կը պարգեւէ վարպետին, իսկ հաւասարութիւնը՝ 1 կէտ: Միացեալ Նահանգները ներկայացնող Լեւոն Արոնեան Ա. խմբակի 4-րդ դիրքը կը գրաւէ եւ վերջին հանգրուանին պիտի ճակատի խմբակի առաջին դիրքը գրաւող Ալիրեզա Ֆիրուժայի (Ֆրանսա) դէմ:

Պէտք է ըսել, որ 4 խմբակներու լաւագոյն արդիւնքները արձանագրած է Բ. խմբակի պարագլուխի դիրքը գրաւող Ֆապիանօ Քարուանա, որ իր 8 ճակատումներէն 4-ին յաղթած է, իսկ միւս 4-ին՝ հաւասարած:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՊՈՒՆՏԵՍԼԻԿԱ»

ԽԼՈՅԵԱՆ, ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆՆԵՐ՝ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Գերմանիոյ ըմբշամարտի «Պունտըսլիկա»-ի ախոյեանութեան մրցումներուն, շաբաթավերջին տեղի ունեցան 9-րդ հանգրուանի հանդիպումները:

Չորս հայ ըմբիշներ՝ Հայկ Խլոյեան, Տիգրան Մինասեան, Գասպար Տէրտէրեան եւ Սամուէլ Տէրտէրեան յաղթանակներ տօնեցին իրենց մենամարտերուն:

Անոնցմէ երեքը իրենց մենամարտերը ժամանակի աւարտէն կանուխ վերջացուցած են իրենց ճակատումները:

Քէօլերպախի խումբին մէջ Հայկ Խլոյեան (մինչեւ 98 քգ) 16-0 արդիւնքով հանգիստ յաղթանակ արձանագրեց գերմանացի Եան Ցիրնիի դէմ մէկուկէս վայրկեան տեւած մենամարտին:

Անոր խմբակից Տիգրան Մինասեան (մինչեւ 61 քգ) 12-6 արդիւնքով յաղթեց Ռաշատ Օրուճեւին, սակայն հայ ըմբիշներու գոյգ յաղթանակները բաւարար չէին, որ Քէօլերպախ յաղթէ: Պայեռնֆուրթ-Ռավենսպուրկ զոյգը 18-13 արդիւնքով կրցած էր յաղթել Քէօլերպախին:

Շար.ը՝ էջ 8

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

ԱՐԹՈՒՐ ԲԱԶԷԵԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԿՐԵՑ

Հայ բռնցքամարտիկ Արթուր Բազէեան պարտութիւն կրեց Քուպայի ներկայացուցիչ Սայտել Հորթայէն՝ Պուտափեշթի մէջ (Հունգարիա) տեղի ունեցած միջազգային «Փափփ Քափ 2026» մըրցաշարքին:

Մենամարտը տեղի ունեցաւ մինչեւ 60 քգ կշիռի մրցումներուն, Եւրոպայի եւ Փանամերիկեան հաւաքականներու ճակատումներուն գծով:

Բազէեան, որ կը ներկայացնէր Եւրոպան, մինչեւ Բ. ռաունտ կը տիրապետէր, բայց Հորթա երրորդ ռաունտին ամբողջովին իշխեց եւ շահեցաւ ճակատումը:

Սայտել Հորթա 2023-ի աշխարհի ախոյեանութեան արծաթէ մետալակիրն է, ինչպէս նաեւ 2026-ի Փանամերիկեան մինչեւ 60 քգ կշիռի ախոյեանը:

ՔԻՔ ՊՈՔՍԻՆԿ

ՏԻԳՐԱՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ՝ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԱԽՈՅԵԱՆ

Քիքպոքսինկի հայ մարտիկ Տիգրան Յարութիւնեան ոսկի մետալ նուաճեց Մակեդոնիոյ մայրաքաղաք Սքոփիէի մէջ տեղի ունեցած «Ուաքօ»-ի 2026-ի Եւրոպայի ախոյեանութեան մրցումներուն:

Հայ մարզիկը մինչեւ 60 քգ կշիռի կարգին մէջ ախոյեան դարձաւ իր չորս մրցակիցներուն ալ յաղթելով:

Աւարտականին 19 տարեկան Յարութիւնեան 15-3 արդիւնքով յաղթեց թուրք Սուլէյման Ալթիին՝ ձեռք ձգելով Հայաստանի առաջին ոսկի մետալը վերջին 15 տարիներուն:

Տիգրան Յարութիւնեան, դուրս ձգելէ ետք Լեհաստանի, Վրաստանի եւ Իտալիոյ իր մրցակիցները, հասած էր աւարտական:

Պրոնզէ մետալներ շահեցան Նորվեկիոյ եւ Լեհաստանի մրցակիցները:

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

ԷՐԻՔ ԲԱԶԻՆԵԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ ԵՒ ՆԱՔ-ԱՈՒԹՈՎ ՅԱՂԹԵՑ

Հայ արհեստավարժ բռնցքամարտիկ Էրիք Բազինեան աւելի քան երկու տարուան դադարէ մը ետք յաջողութեամբ վերադարձաւ ռինկ:

Արդարեւ, «Քազինօ տը Մոնրէալ»-ի մէջ տեղի ունեցած բռնցքամարտի երեկոյի մրցումներուն, ան նաք-աութով պարտութեան մատնեց Սթիվըն Պաթլըրը:

Միջին կշիռի մրցումներուն (մինչեւ 76-2 քգ), 10-րդ եւ վերջին ռաունտի 22-րդ երկվայրկեանին, Բազինեան, որ մենամարտի մեծամասնութեան կը տիրապետէր իր մրցակիցին վրայ, գետին բերաւ զայն: Վերջինս հազիւ կրցաւ ինքզինք գտնել եւ ոտքի ելլել, բայց իրաւարարը յարմար չնկատեց, որ ան շարունակէ իր ելոյթը:

Շար.ը՝ էջ 8

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ ՏՊԱՒՈՐԻՉ ԵԼՈՅԹԸ ԵՒ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Խառն մենամարտերու հայ մարտիկ Արման Ծառուկեան հերթական տպաւորիչ յաղթանակը արձանագրեց Ապու Տապիի (Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններ) մէջ տեղի ունեցած ազատ ոճի ըմբշամարտի «Ռաֆ Ապու Տապի» մրցաշարքին:

«Ռիլ Ամերիքըն Ֆրիսթայլ» (ՌԱՖ) երեկոյի երկրորդ գլխաւոր իրադարձութեան ընթացքին, Ծառուկեանի մրցակիցը պրազիլցի յայտնի մարտիկ Նէյման Կրէյսին էր: Մրցումը տեղի ունեցաւ միջին կշիռի կարգի Քրոս-օվըր ձեւաչափով եւ վերջ գտաւ հայ մարզիկի ամբողջական առաւելութեամբ: Արդէն իսկ առաջին ռաունտին Ծառուկեան 10-0 արդիւնքով առաջ անցաւ եւ թեքնիք գերազանցութեամբ ժամանակի աւարտէն շուտ յաղթեց:

Արման Ծառուկեանի 9-րդ յաղթանակն էր ՌԱՖ-ի լիկայի մրցումներուն, 1 պարտութեան կողքին: Ան իր յաջորդ մենամարտը պիտի ունենայ 28 նոյեմբերին Անթոնի Փեթիսի դէմ մրցելով: Նշենք, որ հայ մարտիկը կը հանդիսանայ միջին կշիռի կարգի գործող ախոյեանը, բայց Կրէյսիի դէմ գօտեմարտը տիտղոսի համար չէր: Պրազիլցի Կրէյսի իր յաջորդական երկրորդ պարտութիւնը կրեց ՌԱՖ-ի լիկայի մէջ:

ԵՄԷՆԵԱՆ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՈՒԺԵՐԸ ՆԱՀԱՆՋԵՑԻՆ ՊԱՊ ՄԱՆՏԵՊԻ ՇՐՋԱՆԷՆ, ՈՐ ԱՆՑԱՒ ՀՈՒՍԻՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ

Եմէնի մէջ Հարաւային փոխանցման խորհուրդին պատկանող Եմէնեան հարաւային ուժերը յայտարարեցին. «Վերադիրքաւորման ենթարկեցինք Զուպապ օդակայանի եւ Պապ Մանտեպ շրջանին մէջ մեր ուժերու դիրքերը՝ անոնց տեղակայման վերակազմակերպման ծիրին մէջ»:

«Վերադիրքաւորումը Ատենը ու մերձակայ նահանգները թիրախաւորող վտանգներու լոյսին տակ է», աւելցուցին անոնք:

«Ռոյթըրզ» լրատու գործակալութիւնը հաղորդեց, որ հուսիները եմէնեան ուժերուն թիկունքը անցած են՝ աւելցնելով, որ Եմէնեան հարաւային ուժերու Պապ Մանտեպ շրջանէն նահանջելը հուսիներուն ծովային նեղ անցքին վրայ աւելի մեծ վերահսկողութիւն կ'ապահովէ եւ համաշխարհային նաւարկման վրայ ճնշումը կ'աւելցնէ:

Հուսիներու «Մասիրա» պատկերասփիւռի կայանը նախքան այդ աղբիւր մը մէջբերելով հաղորդած էր. «Սէուտական թշնամիի ուժերու կուտակումը, իր դէմ պաշարման օղակի սեղմումէն ետք, Զուպապի եւ Պապ Մանտեպի շրջանէն նահանջեց»:

«Նահանջող ուժերը կորսնցուցին իրենց թիկունքի դիրքերն ու գիծերը եւ ստիպուեցան քաղաքը պաշտպանելու պատրուակով դէպի Ատեն փախուստ տալ», աւելցուցած է աղբիւրը:

Աղբիւրը նաեւ նշած է. «Թշնամիին ճակատէն փախուստ տալը իբրեւ վերադիրքաւորում ներկայացնելը սպաննուելէ կամ գերեվարուելէ սարսափի մթնոլորտի եւ վախի ապացոյց է»:

ԹՐԱՄՓ ՓՈՒԹԻՆԻ . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

Սպիտակ տան բանբեր Օլիվիա Ուէյլզ լրագրողներուն յայտնեց, որ երեք ղեկավարները հանդիպում պիտի ունենան Չինաստանի հարաւը գտնուող քաղաքին մէջ՝ Ասիա-Խաղաղական ովկիանոս պետութիւններու տնտեսական գործակցութեան՝ ԱՓԵՔ-ի վեհաժողովի ընթացքին:

«Նախագահը յստակացուց, թէ այլ հարցերու կողքին պիտի քննարկէ աշխարհի վրայ հիւլէական զէնքերու թիւի նուազեցման հարցը: Նախագահին կարծիքով, այդ զէնքերու տարածումը չափազանց մեծ վտանգ կը ներկայացնէ», ըսաւ Ուէյլզ:

ՀԱԺԺԱՐ ԵՒ ԻՐ ՍՈՒՐԻԱՑԻ . . .

Շարունակուած 2-րդ էջէն

Պատասխանելով Պաթրուն-Պշարրէ բջիջին եւ Տահր Պայտարի մէջ պայթուցիկ նիւթերու բացայայտման մասին հարցումի մը՝ Հաժժար ըսաւ. «Այս դէպքերու բացայայտման մէջ պատահականութիւն կոչուած բան չկայ, այլ արդիւնք է ներքին գործոց նախարարութեան ու ներքին ապահովութեան ուժերու ղեկավարութեան լրջութեան հիմամբ որդեգրուած քայլերուն: Տահր Պայտարի մէջ յաւելեալ բեռ կրող ճիփ ինքնաշարժէ մը կասկածուեցաւ, ինչպէս նաեւ Պշարրէի մէջ ինքնաշարժէ մը կասկածուեցաւ, ձերբակալման քայլեր որդեգրուեցան, եւ հետաքննութիւնը փոխանցուեցաւ արդարադատութեան»:

ԷՐԻՔ ԲԱԶԻՆԵԱՆ . . .

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Արդէն 9-րդ ռաունտին Պաթլըր ինկած էր գետին, բայց իրաւարարը վերջ դրած էր այդ ռաունտին նաքաուութ չնկատելով այդ մէկը, երբ Էրիք Բազինեան արդէն իսկ 89-82 արդիւնքով կէտերու առաւելութիւն ալ ունէր:

Ասիկա սեպտեմբեր 2024-էն ի վեր Բազինեանի առաջին մրցումն էր: Ան իր վերջին մենամարտին կրած էր իր ասպարէզի առաջին պարտութիւնը՝ մեքսիքացի Խայմէ Մունկիայէն:

Պաթլըրի դէմ այս յաղթանակը եղաւ Բազինեանի 33-րդը այս յաղթանակներէն 24-ը ան արձանագրած է նաք-աութով:

ԿՈՒԶՈՒԻ

Վարպետ ոսկերիչ (սետեքեր), ադամանդաշար եւ մաթրիքսի վրայ աշխատող պաշտօնեաներու: Դիմել՝ հեռաձայնելով 03-207772 կամ 01-266514 թիւերուն:

18 ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՒ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՈՒԱՇԻՆԿԹՕՆԻ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԿՈՉ Կ'ՈՒՂՂԵՆՔ՝ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԿԱԶՄԱՅԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԻՐ ՅԱՆՁՆԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԼՈՒ»

18 արաբական եւ իսլամական պետութիւններ միացեալ հաղորդագրութիւն մը հրապարակելով բուռն կերպով քննադատեցին Խան Եունեսի «Նասեր Թիպի» համալիրին վրայ իսրայէլեան օդային յարձակումը՝ խոր մտահոգութիւն յայտնելով Կազա օժանդակութիւններու մուտքին դէմ հաստատուած իսրայէլեան սահմանափակումներու շարունակման նկատմամբ:

Արաբական ու իսլամական պետութիւնները դատապարտեցին պաղեստինցի քաղաքացիներու եւ տեղահանուածներու վրաններուն վրայ իսրայէլեան յարձակումներու շարունակումը՝ շեշտելով, որ այդ յարձակումները կ'ականահարեն զինադադարի համաձայնութիւնն ու Կազայի մէջ անվտանգութեան վերականգնման ջանքերը:

18 պետութիւնները Միացեալ Նահանգներուն ու Խաղաղութեան խորհուրդին կոչ ուղղեցին՝ Իսրայէլի Կազայի վերաբերեալ իր յանձնառութիւններու կատարումը երաշխաւորելու:

ԲԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

Ներկայ էին լիբանանահայ յարանուանութեանց ներկայացուցիչները, հայ քաղաքական կուսակցութիւններու բարձրագոյն եւ Լիբանանի մարմիններու ներկայացուցիչները, հոգեւոր հայրեր եւ վերապատուելիներ, հաստատութեան բարերար Սէթեան ընտանիքի անդամներ, ներկայ եւ նախկին նախարարներ եւ երեսփոխաններ, պետական Ա. կարգի պաշտօնատարներ, քաղաքապետներ եւ քաղաքապետական խորհուրդներու անդամներ, մարզական, բարեսիրական, մշակութային միութիւններու՝ կեդրոնական եւ շրջանային մարմիններու պատասխանատուներ, մամուլի գործիչներ եւ տնօրէններ, հայկական վարժարաններու եւ բարեսիրական ու համայնքային այլ կառոյցներու տնօրէններ, խմբագիրներ, ակադեմական անձնաւորութիւններ եւ Համազգայինի բարերարներ ու բարեկամներ:

Օրուան հանդիսավարն էր Նանօր Սարգիսեան: Այս առիթով խօսքեր արտասանեցին Համազգայինի Կեդրոնական վարչութեան ատենապետ Զաքար Քէշիշեան, բարերար ընտանիքին անունով Սարին Տէր Գալուստեան-Քրոշեան եւ հրատարակչատան տնօրէն Յակոբ Հաւաթեան:

Ցուցադրուեցան հաստատութեան 95-ամեայ երթը ներկայացնող եւ վկայութիւններ փոխանցող վաւերագրական տեսերիզներ: Գեղարուեստական բաժինով հանդէս եկան Հայաստանի ժողովրդական արուեստագէտ, տուտուկահար Կամօ Սէյրանեան եւ տաղանդաւոր երգչուհի Սեդա Սէյրանեան:

Աւարտին իր պատգամը փոխանցեց Արամ Ա. վեհափառ հայրապետը: Վեհափառը բարձրօրէն գնահատեց Համազգայինի գործունէութիւնը ու անդրադարձաւ Վահէ Սէթեանի օրինակելի տիպարին ու հաւաքական կեանքին մէջ անոր պատկառելի վաստակին:

Այս ընթրիքին առիթով կատարուած սրտաբուխ նուիրատուութիւններու գումարը կազմեց 70.000 ամերիկեան տոլար: Իսկ անցնող երկու ամիսներուն 95 անհատներու ի նպաստ Համազգայինի հրատարակչական առաքելութեան՝ նօթատետրի եւ օրացոյցի հովանաւորութեան մասնակցութեամբ եւ 95-ամեակի առաջին հինգ գիրքերու հրատարակութեան համար ապահովուած մեկենասութիւններու ճամբով, հաստատութեան դէպի 100-ամեակ երթին իբրեւ զօրակցութիւն ցարդ գոյացած է ընդհանուր՝ ճաշկերոյթի նուիրահաւաքը ներառեալ՝ 113.000 ամերիկեան տոլար:

Հանդիսութեան մանրամասնութիւնները՝ յառաջիկային:

ԱՐԱՂՉԻ ԱՅՍՕՐ . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

Իրանի արտաքին գործոց նախարարութեան բանբերը աւելցուց, որ ինչ կը վերաբերի իրանեան դիւանագիտութեան պետի Օման այցելութեան, ան երեքշաբթի օր պիտի ուղղուի Մասքաթ՝ իր օմանցի պաշտօնակից Պատր Պուսայիտիի հետ հանդիպում ունենալու եւ անոր հետ խորհրդակցելու համար:

Իրանի խորհրդարանի նախագահ Մոհամետ Պաղեր Ղալիպաֆ նշեց. «Մեր ուժերուն յայտարարած հրթիռային քաղաքը՝ շրջանին մէջ ռազմավարական հաւասարակշռութիւնները կը փոխէ»:

«Հրթիռային քաղաքի յայտարարումը պարզապէս թեքնիք եւ պաշտպանական ձեռքբերում մը չէ, այլ շրջանին մէջ ռազմավարական հաւասարակշռութիւններու փոփոխութեան խորհրդանիշ», նշեց ան:

«Ո՛չ պատերազմ, ո՛չ խաղաղութիւն» վիճակին մէջ պիտի չմնանք», ըսաւ Ղալիպաֆ:

Նշենք, որ Իրան 10 նոյեմբերին յայտարարած էր ստեղծումը գետնին տակ հրթիռային ռազմավարական նոր քաղաքի մը, որ կը պատկանի Իրանի Յեղափոխական պահակագունդի օդատիեզերական ուժերուն եւ ունի թեւաւոր ու հեռահաս հրթիռներու հսկայական պահեստանոց մը, ինչպէս նաեւ հրթիռարձակման շարժուն հարթակներ ու արդիական համակարգեր:

ՉԵԼԵՆԱՔԻ «ՄԻԱՑԵԱԼ . . . »

Շարունակուած Ա. էջէն

Ան աւելցուց, որ Ուքրանիան «ՕԹԱՆ-էն եւ Եւրոպական Միութենէն որոշակի ապահովական երաշխիքներ ստանալու» վերաբերեալ բանակցութիւններ կը վարէ, եւ եթէ այդ երաշխիքները ապահովուին, «պիտի հարցնեմ Ուքրանիոյ հասարակութեան կարծիքը՝ ատիկա ընդունի՞նք, թէ՞ ոչ: Իրաւունք չունիմ այդ որոշումը առանձինս տալու»:

Քրեմլին երէկ յայտարարեց. «Ռուսիան իր նպատակները ուժի կիրարկումով պիտի իրագործէ, եթէ Եւրոպայի հետ համաձայնութեան գոյացումը ձախողի»:

«ՈՒԱՀՑ ՊԻՏԻ ՔՆՆԱՐԿԷ . . . »

Շարունակուած Ա. էջէն

պիտի ունենայ լիբանանեան պետութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն հետ՝ քննարկելու համար եռակողմ շրջագիծի գործադրութիւնն ու Հըզպալլայի եւ Իրանի իշխանութենէն ազատ գերիշխանական Լիբանանի մը ստեղծումը, ինչպէս նաեւ հանդիպում պիտի ունենայ ՄԱԿ-ի մէջ գործընկերներու հետ՝ քննարկելու համար Լիբանանի մէջ ՄԱԿ-ի ժամանակաւոր ուժի՝ ՖԻՆԻԼ-ի լիազօրութեան աւարտն ու ապահովական պատասխանատուութեան լիբանանեան պետութեան փոխանցումը:

Ինչ կը վերաբերի Մարոքին, ան այդտեղ հանդիպում պիտի ունենայ մարոքեան կառավարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն հետ՝ քննարկելու համար նախագահ Թրամփի կնքած Աբրահամեան պատմական համաձայնութիւններուն ծիրին մէջ գործակցութեան շարունակութիւնը, եւ շրջանային անվտանգութեան ամրապնդման միացեալ ջանքերը: Ան անգամ մը եւս պիտի ընդգծէ Արեւմտեան անապատին շուրջ հակամարտութեան, մարոքեան ինքնավարութեան առաջարկին վրայ հիմնուած տեւական լուծումի հասնելու Միացեալ Նահանգներու աջակցութիւնը:

Ըստ «Էլ. Պի. Սի.»-ի տեղեկութեան, Ուալց երէկ առտու Լիբանան հասած է:

ԱՌԻՆ. «ԹԻ 1701 ՈՐՈՇՈՒՄԸ...»

Շարունակուած Ա. էջէն

«Չենքի մենաշնորհման հարցի կարգաւորումը կը կատարուի ճամբովը մօտեցումի մը, որ կը ներառէ ապահովական, քաղաքական, ընկերային, տնտեսական, մարդասիրական եւ բարգաւաճման նկատառումները», նշեց Աուն:

Մոհամետ իր կարգին շեշտեց. «Բնակչութեան տառապանքներուն վերջ տալու համար պէտք է ապահովական եւ զինուորական մօտեցումներուն ուղեկցին զարգացման, մարդասիրական եւ հաստատութենական ջանքեր»:

ԽԼՈՅԵԱՆ, ՄԻՆԱՍԵԱՆ...

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Քլայնսթայմի խումբի անդամ Գասպար Տէրտէրեան մինչեւ 75 քգ կշիռի մրցումներուն յաղթեց թուրք ըմբիշ Սերտար Տուրմուշին՝ 17-1 արդիւնքով: Տէրտէրեանի խումբը 27-1 արդիւնքով կրցաւ յաղթել Կրայցի խումբին:

Հէօսպախի հետ յաջող ելոյթներ ունեցան նաեւ Սամուէլ Տէրտէրեան (80 քգ) եւ Լեհաստանը ներկայացնող հայ ըմբիշ Գէորգ Սահակեան:

Սամուէլ Տէրտէրեան 15-0 արդիւնքով յաղթեց իտալացի Լուքա Թայպիին, մինչ Սահակեան 16-0 արդիւնքով յաղթեց գերմանացի Ֆիլիփ Թիլման Ֆրիտրիխին:

Հէօսպախ 21-4 արդիւնքով յաղթեց Հիւթիկվայլերին: